

de Kringkrant

WINTER-
NUMMER
NU MET GRATIS PLACEMAT!

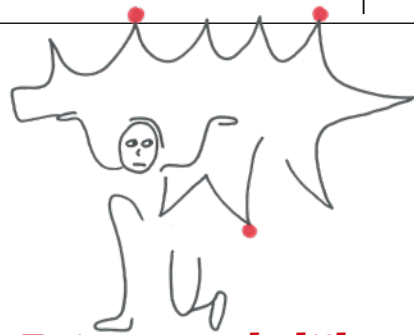
OFFICIEEL ORGAAN VAN VERENIGING SOCIËTEIT DE KRING AMSTERDAM

NUMMER 3, DECEMBER 2023

WWW.KRING.NL

DE DAMPKRING
Annette Arbeid 12
COLUMN

De mannen van
Annemarie Oster
'Pierreke' 5

Drie opmerkelijke
Kerstverhalen
13 & 14

De favoriete foto van
Tessa Posthuma de Boer 7
Ischa revisited 8
Santje Kramer:
'De gettoblaster' 9
Het Circuit 15 & 16

COLUMN

Marguerite Berreklouw

Mijn ergste Kerst

Zolang als ik mij kan heugen, is elke Kerst mijn ergste Kerst. Dat komt omdat het staat voor alles wat ik niet ben, kan of heb.

Voorafgegaan door Sinterklaas tamboert het Kerstfeest zichzelf in ruim drie weken naar het hypocriete hoogtepunt van aardse vrede en familiegeeluk. De dagen zelf hebben het karakter van een gedwongen quarantaine, waarbij het al om vier uur donker is. Hier komt al meteen de eerste leugen om de hoek kijken, die van de witte Kerst: meestal zijn het druilerige, grijze dagen. Behalve de supermarkt is alles dicht, dus zit je thuis te wachten tot je naar je kerstdiner kunt of tot dat je gasten komen.

Omdat ik nooit met Kerst ben grootgebracht, heb ik ook nooit een vast gezelschap om het mee te 'vieren'. Als ik al gevraagd word, is het nog maar afwachten of de gastheer of -vrouw een beetje kan koken. Dieptepunt in dezen: met bruine suiker gegrilde halve grapefruit, taaie kippenpoot en ongare sperziebonen. Maar ook bij het heerlijkste diner, ooit genoten op een viersterren muziek- en cultuurreis, want in deze dagen is niks mij te gortig, heb ik het gevoel niet op de juiste plek en op het goede moment te zijn, laat staan bij de mensen om wie ik geef. Die zitten nu juist bij hun eigen familie!

Komt de tweede leugen om de hoek kijken, die van de door bladen als *Allerhande* voorgeprogrammeerde sfeer en gezelligheid. Dat lukt alleen bij families die het de rest van het jaar ook goed met elkaar kunnen vinden. Anderen, bij wie de verhoudingen snel op scherp staan, lopen deze dagen op eieren. Bij hen heb ik vaak het gevoel

dat ik me ophoud in een krabbenmand. Het is nooit goed: als ik me eraan onttrek, voel ik me een mislukkeling, maar als ik eraan meedoe dan weet ik me ook niet goed raad.

Hoe het komt dat de Kerstboodschap – die van de aardse vrede – wordt verward met de gewone boodschap van de supermarkt of delicatessenzaak is ook zo'n raadsel voor mij. Vrede is iets wat je vindt in jezelf of wat wordt bewerkstelligd door verantwoordelijke politici, maar waarom je daar miljoenen dieren aan op moet offeren, die via geraffineerd bereide schotels tegemoet komen aan onze vraatzucht... leg me het uit.

Welke religie viert dan ook een geboorte midden in de winter? Dan heeft de natuur toch zijn rustperiode? Nieuw leven hoort bij het voorjaar, als de lammetjes door de wei

Dieptepunt: met bruine suiker gegrilde halve grapefruit, taaie kippenpoot en ongare sperziebonen.

springen, de vogels uit hun ei kruipen en de narcissen door de laatste gevallen sneeuw heen steken. Maar dan denkt de hele christelijke wereld juist aan een kruisiging!

Niets van de kerstwaan komt zo goed samen als in het volgende: twee vriendinnetjes van zeven jaar komen van school en zingen 'Midden in de winternacht ging de HEMA open.'

'Ik besef: achter elke rechtszaak zit emotie.'

INTERVIEW MET YOLANDA BOSMAN

Rechtspraak en Togapraat

FOTO RONALD HOEBEN

► 3

DE CONTEMPLATIES VAN MARIA JOHANNA KLEINE-GARTMAN

Aflevering III (en laatste): ‘Rust dan o! Edele vrouw, dat wenscht u Amstelstad’

Wat vooraf ging: Het plantsoen waaraan het pand van De Kring is gelegen, is genoemd naar een beroemd toneelspeelster uit de 19de eeuw. De redactie van de Kringkrant was nieuwsgierig naar haar levensgeschiedenis. Met speciale bemiddeling van de hoofdredacteur is het gelukt Maria Kleine-Gartman (1818-1885) over te halen haar lotgevallen op tekenen in een drietal ‘Contemplaties’, waarbij zij ook aandacht heeft besteed aan de geschiedenis van onze sociëteit.

De lezer voor de laatste maal gegroet!

Alle donders! Ik had mijzelve a priori zó verblijd met een nieuw bezoek van de Chef uwer Courant, die had aangezegd mijn tweede, in October jongstleden gepubliceerde, fijnzinnige Contemplatie met mij te willen nabespreken. Hij zou vast een nieuwe fles van de voortreffelijke Schiedammer kwak bij zich hebben, om samen genoeglijk te proosten op onze journalistieke collaboratie.

Au contraire, l’histoire se répète!

De fles had hij voorwaar bij zich, maar net als in vorige instantie, werd mij te verstaan gegeven dat mijn Contemplatie niet concies genoeg was geweest, jawel, dat er zelfs door lezers gejeremieerd was over de lengte van mijn vorige contributie!

Ik was stupéfait, dronk net als uw Chef seffens mijn glas leeg, en verviel tot een pregnant stilzwijgen.

Na een tweede glas kwak was uw flepse Chef dan eindelijk zover dat hij de slotsom durfdeannonceren. Hij suggereerde dat de derde en onderhavige Contemplatie de finale zou worden.

Ik wist wat mij te doen stond. Zo behandelt men de-

ze Grande Dame van het Toneel niet! Uw Chef mag fors van postuur zijn, tegen mij had hij geen enkele chance. U begrijpt subiet waarom als u zich een beeltenis van mijn struise en kloekmoedige verschijning in herinnering brengt.

Het was dan ook kinderspel om hem met kop mitsgaders kont uit mijn geheime Torenkamertje de gang van de Schouwburg op te bonjouren. Daarna meende ik het geluid van tuimelen te horen (was het de kwak?), benevens onverstaanbaar blasfemerem.

Hoe nu verder? In vervlogen tijden, als ik bij uitzondering twijfelmoedig was over mijn toekomst, verwoegde ik mij somtijds bij de Theosophische Vereeniging, teneinde met enkele leden in een verdonkerde chambre het Ouijabord te consulteren. De uitkomsten waren kwansuis duidelijk, maar bleken capricieus.

Ik ben derhalve ook nu op mijzelve aangewezen, en tevens tot een aantal decisies gekomen.

Mijn belofte aan u, ondankbare lezer, om meer uit de doeken te doen over de aartsvaders van uw armlastige Sociëteit? Ge moogt het op uw buik schrijven! Meer over

mijn glorierijke toneelcarrière, met meer dan 295 producties? U vorst het zelf maar uit met uw nieuwmodische, singuliere toestellen, die net als de Theosophische Vereeniging, een connectie schijnen te effectueren met de Ether.

Als doekje voor het bloeden, zend ik uw weer-gaasche Chef enkele prenten en photographieën die hij mag afdrukken bij mijn Zwanenzang, ter illustratie van mijn remarquabele levensloop. De annotaties zijn van mijn eigen hand.

Ten slotte. Het bekommert mij niet mijn verdoken Torenkamertje te gaan verlaten. Mijn verschiet is toch al verknold door een nieuw Monstrum, dat verrijst op de stee van de Heineken Hoek. Affreus!

Ik voeg mij nu onverlet in het graf bij mijn heer echtgenoot.

Dat er gesold is met onze stoffelijke resten, die in 1897 zijn getransfereerd van de Oude Oosterbegraafplaats naar de Nieuwe Oosterbegraafplaats, het zij zo.

Gelukkig heeft men daar voor ons een splendide grafmonument opgericht, waar u bij kunt verwijlen, mocht u mij willen memoreren omdat u uiteindelijk toch bekoord bent geraakt door mijn hartroerende schriftuur. U treft het gedenkteken aan in vak 36, nummer 40.

Was getekend, voor de laatste maal, Uw Maria Johanna (Marie) Kleine-Gartman.

1 De eerste Schouwburg op het Leidschepoort, naast de Leidsche Poort, ‘De Houten Kast’ genaamd, uit 1774. Geconcipieerd door Jacob Eduard de Witte, met sculptuur van stadsbeeldhouwer Anthony Ziesenis. Och, wat heb ik alhier vele jaren triomfen mogen vieren, vanaf 1831!

2 Wegens gebeurlijke kans op brand, werd mijn Houten Kast in 1872-1874 voorzien van stenen omuring. Zo verdrietelijk! dat de Schouwburg desniettegenstaande wegbrandde, in 1890.

3 Vele glansrollen heb ik gespeeld in de Schouwburg, nevens in de Salon des Variétés, bij Frascati in de Nes, en bij de Koninklijke Vereeniging het Nederlandsch Tooneel. Hier ziet u mij als Jeanne d’Arc, een rol die mij ontegensprekelijk op het lijf geschreven was.

4 Vanaf de oprichting in 1874 door het Tooneelverbond, was ik de geliefde principaal van de Amsterdamsche Tooneelschool. Op deze photographie ben ik omringd door mijn élèves, die veel talent hadden, edoch het nimmer zover zouden brengen als hun lerares, de Grande Dame van het Tooneel, die zich in het midden bevindt.

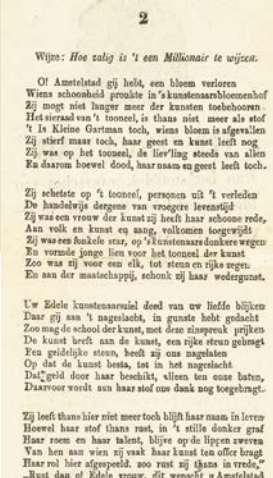
5 Niet lang vóór mijn verscheiden, deed ik ter gelegenheid van mijn 50-jarig Tooneeljubileum een finale performance in gansch Holland. Ik verbeeldde ‘Juffrouw Serklaas’, een Haagsche Joffer, in het eender luidende tooneelstuk van Hendrik Jan Schimmel. Na elke presentatie van dit historisch drama in negen tafereelen, viel mij een ampele hommage ten deel!

6 Geen mirakel dus, dat bij mijn uitvaart een kolossale schare bewonderaars zich verzamelde bij de nu met steen ommuurde Schouwburg. Ik was op 30 september 1885 ontslapen in mijn huis aan de Nieuwe Looiersdwarsstraat 12 te Amsterdam, waar twee jaar eerder mijn geliefde echtgenoot Leonard de geest had gegeven.

7 Ach, hoezeer rouwde Amsterdam om mijn persoon! Er werd tot vreugde van het tooneelminnend volk zelfs een loflied voor mij gecomponeerd door de heer J. van der Berg, op de melodie van ‘Hoe zalig is ’t een Millionair te wezen’.

8 Treffend hoe in het loflied mijn tooneelkunstbeoefening wordt beschreven en geapprecieerd. En hoe nuttig is het te lezen dat ik zelve had verordonneerd dat al mijn bezittingen na mijn expiratie zouden worden geveild, teneinde een fonds te institueren, het Kleine-Gartmanfonds, ter bijstand van tooneelisten op leeftijd.

9 Tot slot is hier, op de Nieuwe Oosterbegraafplaats, mijn natuurstenen grafmonument, met klassiek tempelfront en een medaillonportret omgeven door palmtak en lauwertak. Hier lig ik nu weer nedergevlid naast mijn echtgenoot, en laat ik naklinken: ‘Rust dan o! Edele vrouw, dat wenscht u Amstelstad’.

Rechtspraak en Togapraat

Ad Fransen

Yolanda Bosman is al twintig jaar rechter in Den Haag. In de zittingszaal is ze is niet alleen bedreven in oordelen, maar ook in observeren. Wat ze zoal ziet lezen we in haar boekje ‘Togatalks’, schetsjes uit de rechtbank. ‘Het is soms een soort theater met verhalen uit het leven gegrepen.’

In het huis van de rechter word je welkom geheten door een haas die plat op de grond ligt. Dat wil zeggen een levensgrote deurmat, naar een ontwerp van Ed Annink. Ze woont op een steenworp afstand van De Kring. Haar smaakvolle, strak ingerichte etage – ze is een groot liefhebber van Bauhaus – kijkt uit op de Leidsegracht. Ze werd lid van De Kring omdat ze zich buiten haar werk graag omgeeft met kunstenaars, wetenschappers en filosofen. Vette knipoog: of ze dan helemaal aan haar trekken komt, daar heb ik een hard hoofd in. Zij zelf ook. Eerder werd ze lid van De Nieuwe of Literaire Sociëteit de Witte in Den Haag. Ze houdt van ontmoetingen. Regelmatig is er een lezing of bijeenkomst, maar ook bij De Witte staat de gezelligheid voorop. De Kring biedt nog iets extra’s zegt Yolanda Bosman (58): ‘Ik zoek in mijn leven altijd naar beweging, op De Kring kun je in ieder geval heerlijk dansen. Ik was er gisteravond nog. Ik heb jou niet gezien.’

Zo staan we op deze eerste echte herfstige zaterdagmiddag van het jaar wat te turen en te keuvelen achter haar raam met – zou een makelaar schrijven: ‘n riant uitzicht over een van de meest gewilde Amsterdamse grachten.

‘Grappig,’ zegt Yolanda, ‘als je hier zo zit, zie je soms zomaar André van Duijn, Freek de Jonge of Youp van ’t Hek voorbijschuifelen. Je bent hier dicht bij alle belangrijke Amsterdamse theaters.’

En bij een belangrijke politiepost, vullen we aan. Kijken we naar rechts dan ligt daar Bureau Lijnbaansgracht. Surveillancewagens, agenten op de fiets of gewoon te voet gaan er af en aan. Maar of de dichtheid aan veldwachters deze buurt behoedt voor onraad en straatrumoer is nog ‘n tweede.

Yolanda: ‘Weliswaar is het Leidseplein ver-

fraaid en opgeschoond, en wordt daar nu intensief gecontroleerd, maar intussen staan ze nu hier ‘s nachts voor de deur te dealen.’ Ze wijst naar de overkant van de gracht, naar de hoek waar het politiebureau zit: ‘Al die gasten kunnen ongestoord hun gang gaan, geen agent te vinden.’

En wat doet zij? We vragen het haar maar meteen – hebben we misschien wel de meest gestelde vraag op verjaardagsfeestjes gehad: **O, u bent rechter, hoe zit het met uw civil courage?**

Yolanda: ‘Nou, ik kijk altijd wel goed rond en loop erop af als ik iets geks zie.’

En zeg je dan: Stop! Doe even normaal, ik ben rechter!

‘Nee, ben je gek, zeg ik nooit. Maar bij een ongeluk in het verkeer, ga ik er wel even naartoe, vraag ik of ik iets kan betekenen.’

Zit dat in je?

‘Ik kan moeilijk onrecht aanzien. Als kind weet ik nog heel goed dat er een meisje werd lastiggevallen, en zo klein als ik was liep ik erop af en zei tegen die lastpost: “Ophouden!”

Maar je moet wel uitkijken wat je als burger doet. Laatst zag ik een stel jongens achter elkaar maar door pinnen bij een geldautomaat, toen ben ik erbij gaan staan. En heb ik de politie gebeld, maar die kwam te laat. De vogels waren gevlogen.’

Zulke akkefietjes maken het woongenot er in hartje hoofdstad niet minder om. Bovendien, vijf dagen van de week merkt ze niets van al die typische Mokummalaïse, zit ze in de Hofstad, waar ze als rechter werkt bij de Rechtbank Den Haag. Twintig jaar oordelen, uitspraken en

‘Ik kan moeilijk onrecht aanzien.’

FOTO RONALD HOEBEN

REDACTIONEEL

Grijs heden

Grijs verleden noemen historici het wanneer ze willen aangeven dat het leven in tijden van oorlog niet zo zwart/wit ligt als wij er naderhand op neigen terug te kijken. Terwijl ik dit Redactioneel schrijf, komt het me voor alsof ik in een grijs heden leef. Ik kan niet kiezen tussen wie fout zit of wat goed is. Bovendien ben ik ook nog eens bang dat ik voor een grijze toekomst ga zorgen, want morgen moet ik stemmen en weet nog steeds niet waarop.

Maar misschien is dat laatste wel een luxeprobleem met op vier uurtjes vliegen van ons vandaan een gruwelijke oorlog, waarbij elke dag op beestachtige wijze de humanitaire grenzen worden overschreden. Voor wie, voor wat moet ik bij dat conflict kiezen? Kun je wel kiezen tussen de ene kant die festivalbezoekers afslacht, moeders met baby’s ontvoert, en de andere kant die reageert met een bombardement op een ziekenhuis en daarmee ook de couveuse-afdeling uitrookt.

Ik noem maar wat.

Je wil graag kiezen voor recht, tegen onder-

drukking; maar bij wie ligt het grootste recht en wie onderdrukt nou wie? En zelfs als je dat eindelijk meent te weten dan kun je je keuze, je overtuiging maar beter thuislaten, anders zwaait er wat, word je beschimpt, bespuugd, of erger. Ik bedoel: het lijkt wel oorlog, ook bij ons, want het conflict dat mijn grijze hersencellen alleen maar grijzer maakt, woedt niet alleen op de Gazastrook maar elke avond ook in ‘t Gooi, op tv, in talkshows.

- Kies dan!
- Kan ik niet.
- Zeg ‘t dan!
- Durf ik niet.

Nou goed dan, ik ben tenminste niet zo dom geweest om naar een klimaatdemonstratie te gaan waarvan je van tevoren kon vermoeden dat die zou uitmonden in een onnozele solidariteitsverklaring met Palestina.

Maar verder dan dingen niet-doen ben ik nog niet gekomen; terwijl het in tijden van oorlog toch eigenlijk gaat om wel-doen.

Of juist weer niet? Hè verdomme, met zulk gepraktiseer beland je al gauw op nog grijzer terrein.

Gelukkig hebben we nog altijd de poëzie, dacht ik, toen ik in onze Kringkrant de bijdrage van Daan Doesborgh las. Daan – ik denk zo’n beetje ons jongste lid, achter zijn naam staat op de ledenlijst in ieder geval het geboortjaar 1988 gebeiteld – sluit zijn schitterende Novembergedicht af met:

Het ligt er maar net aan waar je staat. Maakt het ook uit, het is hypocriet, en is het niet. Het is hoe het is.

Heilzaam voer voor twijfelaars als ik, en misschien ook voor andere Kring-leden in deze donkere dagen voor Kerst. Namens de redactie wens ik u daarom een poëtisch 2024. Verder zou ik geduldig blijven wachten op een stel Wijzen uit het Oosten.

Ad Fransen

◀3

vonnissen heeft ze daar inmiddels achter de rug. Strafrecht, civiel recht, bestuursrecht op elk gebied is ze thuis. Tegenwoordig opereert ze in dat laatste rechtsgebied, bestuursrecht en kun je haar in de zittingszaal tegenkomen wanneer je het als burger of bedrijf niet eens bent met een besluit van de overheid. En dat gaat van groot tot klein; van een schadevergoedingszaak tot een urgentieverklaring.

Dat ze haar werk met plezier doet valt goed af te lezen uit haar twee boekjes die vlak na elkaar verschenen. In 2022 was dat *Schetsjes uit de rechtbank* en dit jaar kwam ze alweer met een opvolger, *Togataalks*. De schetsjes – het woord zegt het al – gaan voornamelijk over kleine vergrijpen, alledaagse misverstanden of geschillen. Klein bier, maar treffend en amusant genoteerd. Bovendien geïllustreerd door oud-Kringlid Jan Lips. In de zaken die ze beschrijft, probeert ze vaak een vinger achter de emotie te krijgen. Maar wacht even, zo snel wil ze dat niet beamen, haar boekjes hebben 'n dringende bijsluit.

‘Even voor de goede orde: er is een verschil tussen mij als schrijver en mijn werk als rechter. Die twee hebben niet direct iets met elkaar te maken. Ik put uit mijn werkervaring, maar het zijn geen echte zaken die ik beschrijf. Ik hoor dingen, observeer situaties, en ben toevallig ook rechter, zo moet je die stukjes zien. Het zijn sfeerschetsjes met een knipoog. *Carmiggeltiaans*. Het mag niet herkenbaar zijn, ik vlecht verhalen door elkaar heen en doe er een fictief sausje over, anders zou ik nooit toestemming krijgen van de rechtbank.’

Maar dan nog: ik zie veel aandacht voor de menselijke maat.
‘Ik vind dat je je als rechter moet realiseren dat achter iedere zaak emotie zit. Wanneer mensen boos binnenkomen, laat ik ze eerst stoom afblazen, zeg ik: “Gaat u rustig zitten, dan pakken we de stukken erbij en kom ik als eerste bij u.” Je moet contact krijgen, maakt niet uit hoe. Er wordt wel eens beweerd: de rechtbank houdt je puur de feiten voor, maar dat gaat toch anders. Kijk, met een moordzaak kun je niet spelen, maar bij andere zaken is het als rechter wel goed om iets geruststellends te zeggen, je te verplaatsen in de verdachte.’

Is elke rechter zoals jij?

‘Weet ik niet, ik denk dat ik voor ‘n rechter best wel erg communicatief ben. Je moet ook een bepaalde mate van nieuwsgierigheid bezitten. Iedere zaak is toch weer anders. Anderzijds,

het is echt niet alleen een kwestie van geruststellen en pampieren, of zoeken naar emoties. Als rechter moet je ook sturen, mensen bij de les houden. In de zittingszaal heb jij de leiding.’

Hoe kan ik me het beste gedragen als ik ooit zelf in het verdachtenbankje sta?

‘Je moet gewoon jezelf zijn.’

Ben je al die smoesjes nooit zat; al dat onnozele gedrag, het vaak naar anderen wijzen; verdachten die de vermoorde onschuld spelen.

‘Met onzin ben ik snel klaar. Ik sta dan wel open voor mensen en hun verhaal, maar ben best wel een strakke rechter, bij smoesjes kom ik gauw met de feiten, dan zeg ik hier staat iets anders. Hoe zit dat. En je moet wel ergens tegen kunnen. Bij de behandeling van eenvoudige verkeersboetes heb ik nog nooit zoveel schelden-de mensen gezien. Ze voelen zich onheus bejegend door de overheid. Ook als rechter krijg je soms dingen naar je hoofd geslingerd. Toch zijn die emoties ook menselijk en mooi. Bij die verkeersboetes is het een spektakel. Een soort theater.’

En hele zware, verdrietige zaken, neem je die mee naar huis, blijven die door je hoofd spelen?

‘Meestal niet. Wat ik goed kan is heel diep in een zaak zitten, alle feiten en omstandigheden tot me nemen, maar daarna kan ik het ook weer vrij makkelijk loslaten.’

Ben je daar in getraind?

Ze lacht voor het eerst om ‘n vraag en zegt dan: ‘Nee, dat is gewoon zoals ik ben. Ik denk dat ik een snelle-termijn geheugen heb, of hoe zeg ik dat nou goed? Het is net als met een geweldig boek, daar kun je helemaal in opgaan, de romanpersonages worden een beetje jouw familie, maar als je het uit hebt, pak je weer een volgend boek, is die familie weer weg. Dat geldt toch ook voor chirurgen, die doen een zware operatie maar daarna krijgen ze weer een andere patiënt aan wie ze de volle honderd procent moeten geven.

Ik heb soms vijf zaken per zitting op een dag, als de eerste een aangrijpende zaak is, kan die bij een volgende onmogelijk in mijn hoofd blijven hangen. De ene zaak mag de andere niet beïnvloeden.’

En rechter is ook maar een mens. Heb je op zitting wel eens een hekel aan iemand?

‘Natuurlijk komt dat voor, en ik vind dat je je als rechter altijd bewust moet zijn of je iemand wel of niet mag, of ‘t klikt of niet. Een goeie rechter weet dat vervolgens uit te sluiten en niet mee te laten spelen in het oordeel.’

Als wat voor ‘n soort rechter zou jij jezelf willen omschrijven?

‘Als een van de menselijke maat. En waar ik erg van houd, is van puzzelen, me verdiepen in feiten en omstandigheden, naar een oplossing zoeken. Die oplossing hoeft niet altijd te liggen in een uitspraak. Soms houd ik een zaak aan en zeg ik: “Probeer u er eerst samen uit te komen”. Ik geef natuurlijk wel dringende adviezen mee, geef partijen een zetje, maar zeg ook: “U heeft op dit punt gelijk en u op dat punt, doe

nou allebei eens wat water bij de wijn en dan zou u er samen best eens uit kunnen komen zonder mijn oordeel”. Ik ben altijd blij als dat lukt, want het is vaak beter voor beide partijen, aangezien ze soms samen nog een hele tijd door één deur moeten.’

Je mag niet kiezen, maar als ik het zo hoor, zou ik jou best als rechter willen.

‘Ja, dat zeggen wel meer mensen. Maar ik kan streng zijn, hoor. Dus als jij onzin verkondigt, krijg je dat van mij direct terug.’

Zijn die schetsjes van jou een manier om de rechtspraak dichterbij de samenleving te brengen?

‘Het zou een mooi effect zijn als het ook laat zien hoe het recht verweven zit in het leven, in het alledaagse. Iemand zei laatst: in de schetsjes zit tempo, drama en humor. Ik krijg leuke reacties uit de rechtspraak en ook daarbuiten. De rechtbank in Den Haag geeft mijn eerste boekje zelfs weg als geschenk bij lezingen en zo. Dat is toch mooi.’

Was dat nodig, staat de rechtspraak dan te ver van de samenleving af?

‘Misschien wel, misschien niet, maar laat ik het zo zeggen: ik ben 20 jaar rechter, en er komt zelden iemand op zitting kijken, of het zijn journalisten bij grote zaken of het zijn studenten. Een Tweede Kamerlid heb ik nog nooit gezien. Ik denk, kom toch eens kijken waar we mee bezig zijn, welke maatschappelijke achtergronden zaken kunnen hebben.’

En andersom, laat de rechter zich genoeg in het publieke domein zien?

‘Ik vind dat de rechters de afgelopen jaren steeds beter zijn gaan motiveren, steeds vaker in de openbaarheid treden om hun beslissingen duidelijk voor het voetlicht te brengen.’

Er wordt hen zelfs verweten dat ze te veel op de stoel van de politicus zitten.

‘Ja, dat zag je bijvoorbeeld bij de Urgenda-zaak, over de klimaatdoelen. De schotten van de *trias politica* – de wetgevende, de uitvoerende en rechtsprekende macht – schuren nogal eens, wordt er gezegd. Ik zie dat positiever, ik zou zeggen: ze schuiven want uiteindelijk vullen ze elkaar aan, bevruchten ze elkaar. Kijk, de politicus, de wetgever verwijt de rechter dat hij op zijn stoel gaat zitten, maar de rechter zegt: “Julie regels zitten niet goed in elkaar, en dan moeten wij er vanzelf aan te pas komen”. In het beste geval doet de politiek daar iets mee en komt er vervolgens duidelijkere regelgeving uit voort. Als jij als overheid steken laat vallen, moet je het niet raar vinden dat mensen naar de rechter stappen. Dat geeft ook aan dat het gezag van de rechter bij het publiek best heel hoog staat.’

We hebben op de Kring op z’n minst nog ‘n rechter als lid: John Reid, De Rijdende Rechter. Zou je graag op zijn stoel willen zitten?

‘Nou ja, in zijn Landrover zou ik wel willen zitten, maar al die burenrudies die zo breed worden uitgemeten dat is niet echt zo mijn ding. Het is meer TV dan dat je dat in de rechtszaal ziet. Kom maar snel eens op zitting kijken.’

‘Even voor de goede orde: er is een verschil tussen mij als schrijver en mijn werk als rechter.’

FOTO RONALD HOEBEN

Blijblikken

Iedere dag struin ik de stad af. Over grachten, straten en pleinen. Met mijn boodschappenkar. Eerst voor iets eetbaars en nu voor lege colablikjes en natuurlijk bier. Maatje bouwvakker is favoriet. Die telt dubbel. Zeker als er nog een restje in zit. Acht uur hard werken en de kar is gevuld. Met blijblikken. Een bezoekje aan de buurtsuper en hoppa 50 euro statiegeld vliegt uit de scan-automaat zo mijn jaszak in.

In grote vuilcontainers duik ik diep. Met mijn kop omlaag. Het haar in de smurrie. Mijn benen steken trappend in de lucht. Ik graai. Korsten, schillen, peuken, plastic en papier. Als bij een tombola op zoek naar succes. Af en toe heb ik een inge-

deukt exemplaar te pakken. Die mieter ik weg. Als overbodige ballast. Op de grote hoop. Het vuil van de stad. Soms breek ik de prullenbak open. Alles voor een beter milieu.

Grijze bakken puilen uit met afval van de consument. Achtelooos weggegooid. 15 cent daar doen ze het niet voor. Maar daar ben ik dan. Ik lever graag een bijdrage aan een schonere stad. De zooi van de mens keer ik ten goede. Als de spil van de circulaire economie. Met blijblikken. Maar je gelooft het niet. Misprijzende gezichten en een vette boete is mijn lot. En klagende klanten.

Daar sta ik dan. Met mijn goede gedrag. In de rij voor de scan-automaat. Bij de buurtsuper. Netjes te wachten op mijn beurt. Met de angst van de dag. Bepakt en bezakt.

Alsof het een lieve lust is. Terwijl het draagt als een loden last. Gister liet ik gasten met een paar halve liters voorgaan. Weet je wat. Ze gaven het bonnetje aan mij. Tevreden. De klant, het vuil en de stad. Met blijblikken.

Yolanda Bosman

ILLUSTRATIE: JAN LIPS

Annemarie Oster

MIJN MANNEN

Aflevering 3: begin jaren '90 Pierreke

Op de foto van dit en *profiel* geportretteerde mensenpaar 'is het uit'. Maar waar de ene helft – met dat geveleide lachje – nog een en al fascinatie is, oogt de ander – met die bril – ook niet onwelwillend.

'Hij kijkt naar het puntje van zijn eigen neus,' luidde destijds het commentaar van een vriendin, waarschijnlijk uit jaloezie op mijn knipperlichtrelatie met een hogere ome dan haar minder prestigieuze echtgenoot.

Want wat was hij hooggestegen: Pierre V., kasteelheer van Klein Bentveld (bij Aerdenhout).

In de wervingsperiode putte hij zich, door veroveringszucht gedreven, nog uit in hofmakerij en gegrapt, want gevoel voor humor had hij wel, deze overjarige student. Hij was dan ook nog steeds geabonneerd op het studentenblad *Propria Cures*.

En op *HP/de Tijd*, voornamelijk voor de columns van Theo van G., een goede vriend, die herhaaldelijk zijn opwachting op het landgoed maakte.

Straks zal ik terugkomen op deze omvangrijke blondino. (God hebbe zijn ziel en D.V. Allah ook.)

Ja, zoals in menige prille relatie, leek alles leuk, maar al snel zaten wij iedere avond in de keuken met de verwarming op 17, een door mij bereide biefstuk met aardappelen en sperziebonen weg te werken.

Soms, maar dan moest het vriezen dat het kraakte, maakte mijn gastheer de openhaard aan.

Daarna verstopte hij die puntneus achter de krant om vervolgens bijtijds onder de wol te kruipen. Ik erbij: twee drenkelingen in een wak.

In mijn onnozelheid en hoogmoed had ik gedacht, zoals een gangsterliefje hoopt haar gewetenloze kikkors in een empathische prins om te kunnen toveren, dat er dankzij mij een frisse wind door Blauwbaards Burcht ging waaien.

Niks frisse wind. Niet hij veranderde, maar ik: in een humorloze zoutpilaar. Bijna verloor ik alles wat me dierbaar was: vriendinnen, kinderen, mezelf, en mijn zelfrespect.

Ik had naar mijn oudste zoon moeten luisteren: 'Een daddy-issue, mam. Hou er toch mee op!'

'Neurotische partnerkeuze,' grapte ik dan. Maar hij had gelijk. Mijn vader droeg ook een bril, had me ook meerdere malen in de kou laten staan.

Van tijd tot tijd kwam PV's nageslacht langs, vooral in de zomer als het zwembad klaar lag. Daarna at de familie, met mij erbij, steevast in hetzelfde restaurant op het Kopje van Bloemendaal: 'De Uitkijk'. Afgezien van de uitkijk stonden er plastic stoelen, waarop een hoogbejaarde clientèle had plaatsgenomen.

Dus sprong de gevreesde columnist het zwembad in. Met al zijn kleren aan.

Niet hij veranderde, maar ik: in een humorloze zoutpilaar.

Als vanzelf beland ik weer bij Theo van G., die ooit, gewapend met een tas vol dure wijnen – want we moesten niet denken dat hij van de straat kwam – ons met een bezoekje kwam vereren.

Het was de warmste dag van het jaar, en tegen de hitte in de taxi zonder airco was het kogelronde lijfje nauwelijks bestand geweest. Dus sprong de gevreesde columnist het zwembad in. Met al zijn kleren aan.

Eenmaal op het droge hield hij gemakshalve – maar misschien ook uit pudeur – de doorweekte plunje aan.

Ook toen we gingen eten in dat Bloemendaalse restaurant. Toen de bejaarden ons, de druipende Theo in het midden, aan zagen komen lopen, keken ze ons verbijsterd aan.

Nog hoor ik de zachte, hese stem van mijn exgeliefde-in-spe: 'Ze denken vast dat Theo onze zoon is.'

Kort daarop kwam er een eind aan de verhouding.

Op de al genoemde foto, voorafgaand aan een door een buurvrouw verzorgd kerstmaal in PV's keuken, zien wij elkaar na maanden terug. Als ik arriveer staat het gezelschap in de feeëriek verlichte, door een sneeuwtapijt bedekte tuin. De maan schijnt, en niet zo'n beetje ook.

Ik loop hem onmiddellijk tegen het lijf. Hij overhandigt me zijn glas en knip! Iemand neemt een foto.

Wie goed kijkt, ziet dat de kasteelheer, ondanks zichzelf, van kikker is veranderd in een vaderlijke prins. En ziet dat zijn doorgaans afgemeten kopje ten prooi is aan vertedering.

En ondanks mezelf ben ik dat nu.

In mijn geestesoog verschijnt een jongetje uit Limburg, zoon van een katholieke mijnopzichter en een nog katholiekere moeder.

Des te knapper dat Pierreke op zijn vierde zijn geloof in Sinterklaas verliest, en dat op zijn zevende ook Onze-Lieve-Heer het nakijken heeft. En daarna zijn ouders, want hij pakt de trein naar Utrecht om medicijnen te studeren, leert in een oogwenk zijn zachte G af en brengt het in razend tempo tot hersenchirurg. Doordat hij hoofdredacteur van *Excerpta Medica* wordt, een gerenomeerd Medisch Magazine, dringt hij door tot de wereld van de journalistiek. En brengt het, inmiddels Prof. Dr., tot topman van Elsevier/Reed.

Aan de top is weinig ruimte voor vertedering. Maar soms opeens wel.

Na zijn pensioen verhuisde Pierre naar een miezerig appartement in Amsterdam, recipieerde dagelijks in de serre van Brasserie Keyzer met adepten Hans T. en Theodor H., maakte nog een paar vrouwen ongelukkig, en in één moeite door zichzelf.

Tenslotte, toen ongeneeslijke ziekte bij hem was geconstateerd, bespaarde hij zichzelf zinloos lijden.

Ik mis hem niet, maar kijk met weemoed naar de foto.

Annemarie O. en Pierre V. en *profiel*.

Aan de top is weinig ruimte voor vertedering. Maar soms opeens wel.

De buitenplaats van kasteelheer Pierre V. waar Theo van G. met kleren en al in het zwembad dook.

Laetitia Vor der Hake met Marian Flooren

Kunstzinnige vrijbuiterstypes in Olhão

In deze rubriek geven we een inkijkje in het leven van Kring-leden die meer dan vijftig kilometer buiten Amsterdam wonen, de zogeheten buitenleden. Voor dit Kerstnummer reisden we virtueel af naar Olhão in de Portugese Algarve, waar Kring-lid Laetitia Vor der Hake negen maanden per jaar verblijft.

Naam: Laetitia Vor der Hake

Leeftijd: 62

Werk: property manager

Relatie/kinderen: partner (die voornamelijk in Nederland woont), twee kinderen en twee kleinkinderen

Hoe ben je in Olhão beland?

‘Ik heb een goede vriendin die tien kilometer buiten Olhão een landje met een klein optrekje heeft, en daar kwam ik vaak voor vakantie. Ik vond het stadje meteen erg leuk, het heeft een mooie bouw, Marokkaans-kubistisch, en het straalt creativiteit uit. Zes jaar geleden besloot ik hier iets te kopen en de sprong te wagen. In mijn naïviteit dacht ik nog dat het met de huizenprijzen wel mee zou vallen, maar dat bleek helaas niet zo. Ik heb uiteindelijk een stadshuis van drie verdiepingen gekocht. Het lijkt een beetje op van die huizen in de Jordaan, elke verdieping heeft een aparte functie. Verder heeft het een mooi dakterras met uitzicht op zee. Het is een goede beslissing geweest, want sindsdien zijn de prijzen alleen maar gestegen.’

Woon je permanent in Portugal of heb je nog een pied-à-terre in Nederland?

‘Ik woon zo’n negen maanden per jaar in Portugal en de overige drie maanden, in de zomer, verblijf ik in Amsterdam, waar ik ook nog een woning heb. Amsterdam blijft mijn thuisbasis. Maar ik werk in Portugal. Ik ben met een duur Engels woord “property manager”. Ik begeleid buitenlanders die hier iets willen kopen of een onderneming willen beginnen. Ik hou ook toezicht op hun huis of andere bezittingen als zij er niet zijn. Verder werk ik twee dagen per week als vrijwilliger in een op-

vang voor straathonden. Het zijn overigens allemaal buitenlandse vrijwilligers, want Portugezen zelf kunnen het zich niet permitteren ergens voor niks te werken. En house-sitting doe ik ook. Bijvoorbeeld op iemands huisdieren passen, dan kom je soms in de prachtigste villa’s.’

‘De gewone Portugees, zeg maar, heeft echt de pest aan buitenlanders omdat die hier alles opkopen en de prijzen opdrijven.’

Heb je daar een eigen vriendenkring van ‘locals’ opgebouwd of val je voornamelijk terug op Nederlandse vrienden en kennissen die op bezoek komen?

‘Door mijn werk en omdat ik er graag op uitga, ben ik in aanraking gekomen met heel veel verschillende mensen en heb ik een grote vriendenkring opgebouwd van voornamelijk buitenlanders, dat wel. Contact leggen gaat hier heel snel. De streek is geliefd bij Amerikanen maar ook veel Amsterdammers trekken hier naartoe, onder wie aardig wat Kring-leden. Verder ga ik om met een aantal andere Nederlanders die hier min of meer permanent wonen, zoals schrijver Arthur van Amerongen, vertaler Arie Pos, schrijfster Tessa de Loo en kunstenaar Bob van Persie (vader van voetballer Robin van Persie -TS). Op de een of andere manier trekt Olhão en omstreken kunstzinnige vrijbuiterstypes aan.

Verder ben ik lid van een tennisclub en speel competitie. Dat is overigens heel goed voor mijn Portugees, want ik speel voornamelijk met en tegen Portugezen. Dat zijn dus wel mensen uit de hogere klasse, want de gewone Portugees, zeg maar, heeft echt de pest aan buitenlanders omdat die hier alles opkopen en de prijzen opdrijven. Bij mij in de straat merk ik overigens niet veel

van die haat, omdat ik hier een groot deel van het jaar ben en mijn huis en tuin goed onderhoud en zo, maar over het algemeen kun je zeggen dat de Portugezen niet veel van vreemdelingen moeten hebben.

Ik ben trouwens ook lid geworden van een culturele club, een soort Kring, waar veel wordt georganiseerd, tentoonstellingen enzovoorts.’

Is er iets wat je mist aan Amsterdam als je in Portugal bent? En wat mis je helemaal niet?

‘Ik heb twee pasgeboren kleinkinderen, dus die mis ik wel als ik in Portugal zit. Aan de andere kant is het leven hier veel makkelijker, je hebt meer vrijheid. In Nederland is het leven er niet voor de burger, want die wordt aan alle kanten onder druk gezet door de overheid. Hier zijn de voorzieningen allemaal wat minder, maar dat is niet erg. In Nederland betaal je veel belasting en is alles perfect in orde. In Portugal is dat anders. Je betaalt hier minder belasting, en dan werkt soms de straatverlichting niet, nou en? Verder vind ik het persoonlijke contact fijn. Je kunt gewoon een bank binnengaan en vragen of ze

iets voor je willen regelen. Hier is de burger nog een mens, in Nederland meer een tool. Maar goed, Portugal loopt twintig jaar achter dus dat zal op een gegeven moment ook wel veranderen.

Ik vind de mentaliteit hier fijner. Het draait om het eten en de dag, niet om het werk. De Portugezen krijgen zelfs een lunchvergoeding van hun werkgever. Ik vind dat het leven hier meer om het individu draait dan in Nederland. Je hoort het, ik mis eigenlijk niet veel aan Nederland!’

Wat is voor jou de meerwaarde om lid te blijven van De Kring?

‘De Kring is voor mij een plek waar mensen elkaar op een ongedwongen manier kunnen ontmoeten, contact leggen en kennis uitwisselen. En gelukkig is het eten en drinken op De Kring nog redelijk betaalbaar. De laagdrempeligheid vind ik fijn. Je kunt gewoon in je eentje ernaar toe zonder je opgelaten te voelen. Ik vind het leuk om actief te zijn in een setting als De Kring. Dus als ik in Amsterdam ben, kom ik er graag.’

Tjadine Stheeman

DE MUSEUMKRING

‘Visionairs’ vertellen over actuele zaken in de museumsector

Wat ooit begon als een club Kring-leden werkzaam in musea, die met elkaar een thema bespraken, is nu een avond geworden waar ook niet-Binnenkringleden en introducés welkom zijn.

Op iedere 4de woensdag van de maand is er een inloop vanaf 18:00, om aansluitend in Club Up een presentatie bij te wonen van een museumdirecteur, of een ander invloedrijk persoon in de huidige transitie van musea.

De gedachte achter deze avonden is de museale sector meer te betrekken bij De Kring, en actualiteiten uit het veld op de kaart te zetten.

Michael Huijser, directeur van Het Scheepvaartmuseum, trapte af met zijn presentatie over het CO2-neutrale museum in 2023, met aansluitend vragen van publiek.

Nanda van den Berg, directeur van Huis Marseille, vertelde over haar privaat gefinancierde fotomuseum, over de herijking voor het Museumregister Nederland, zodat ze de Museumkaart kunnen blijven accepteren, en het tentoonstellingsprogramma dat vele jongeren trekt.

Arnoud Odding, oud directeur Rijksmuseum Twente, was er in de oktober-sessie met zijn nieuwe boek *Echt, het waarachtige museum*. Hij vertelde over de nieuwe rol die musea zouden moeten gaan vervullen. Met aansluitend een Q&A met Michael Huijser en scherpe vragen uit het publiek.

Voor november en december zijn de vierde woensdagen niet geschikt wegens verkiezingen en feestdagen, maar voor volgend jaar staan er een paar mooie opties klaar en gaan we door met deze informatieve en gezellige avonden.

In november en december gaan we inventariseren of er naast deze avonden nog animo is om in petit comité bij elkaar te komen, als netwerkclub.

In de Nieuwsbrief wordt tijdig de museumgast en het thema aangekondigd, zodat iedereen zich tijdig kan aanmelden met of zonder introducé. Welkom in 2024!

Charlotte van Dijk

Mijn vader Eddy was fotograaf. Mijn vader Eddy was lid van De Kring. Erelid, levenslang. Nu is hij dood, dus is denk dat hij geen lid meer is, en daarom werd ik zelf lid, omdat je sommige tradities in ere moet houden. Ik ben ook fotograaf geworden. Als ik op De Kring ben, denk ik: hier was hij ook meer dan een halve eeuw geleden, hing hij aan de bar met zijn vrienden, net zoals ik dat nu doe. Hier

richtte hij zijn camera op de starnakel bezopen kunstenaars die belangrijke gesprekken voerden, elkaar de tent uitvochten, stoelen stuksmeten, op trompetten toeterden, de tent blauw rookten. Ik heb een harde schijf met foto's van mijn vader, en daarop staan die beelden, en op die beelden kijken de Kring-leden van toen mij vanuit het verleden aan, kunnen ze zomaar een stap maken naar vijftig jaar later, hup, de eenentwintigste eeuw in. De foto's van mijn vader zijn tijdcapsules.

Ik ben als kind ook veel op De Kring geweest, maar mijn herinneringen zijn heel vaag en schimmig. Er werd gezegd dat we onder het biljart in slaap vielen, maar dat kan ik niet met zekerheid zeggen. Ik weet nog wel vaag dat we Sinterklaas vierden, want dat maakte indruk, een echte Sinterklaas. Ik weet nog waar de bar was, en ik weet de grote ramen aan de voorkant. Verder weet ik niet veel meer. Op de foto's van mijn vader Eddy zie ik wat ik niet meer weet. Ik zie dat de vrienden van mijn vader geen braverikjes waren, dat ze al zuipend en paffend het leven vierden, het leven dat zo net na de grote verschrikkelijke oorlog potjandorie gevierd moest worden. Het was een gezellige boel.

Op de foto die ik hier laat zien gebeurt heel veel. Daarom vind ik het een prachtige foto. Er zijn allemaal verhalen die je zelf mag verzinnen. Er is een jongeman (Simon Vinkenoog, naar alle waarschijnlijkheid) behoorlijk hitsig in gesprek met een mysterieus donker meisje, dat zo te zien haar bedenkingen heeft. De jongeman wil maar één ding, het meisje wil eigenlijk niet en probeert te bedenken hoe deze gast af te poeieren. De accordeonist op de achtergrond kijkt ook bedenkelijk. Die Vinkenoog krijgt verdomme al die wijven zijn bed in. En ik zit hier maar met mijn accordeon. Ik doe iets niet goed.

Het vervolg van dit verhaal heeft mijn vader mee in zijn graf genomen, net zoals onnoemelijk veel andere verhalen. Ik mis mijn vader. Maar gelukkig hebben we de foto's nog.

KRING ZWART OP WIT

We zijn weer thuis

Kring-lid, uitgever, copywriter, schrijver, Ru de Groen is sinds jaar en dag een fanatiek bewonderaar van een ander Kring-lid: multi-artiest Wim T. Schippers. Dus kreeg Wim, van Ru, een lijvig boek cadeau. Waar Wim weer niet op zat te wachten. Jammer, maar helaas. Of toch: Prima de luxe.

Op De Kring boven, naast de ingang van de wc's, hangt een kunstwerk met daarbij een grappig handgeschreven boodschappenbriefje van de kunstenaar zelf:

“Dr.”

WIM T. SCHIPPERS 1998
Digitale print
N.T.K.

Typisch Wim T. Schippers, altijd erop uit om te verbazen, te ontregelen, te shockeren, ook te sarren als het moet.

En elke keer als ik langs die ingelijste print van Wim T. loop, denk ik: zou hij er soms Niet Te Koop bij hebben gezet om ons zo begerig te maken, dat we dit kunstwerk zouden willen stélen?

Enfin, veel van het werk van deze kunstenaar is sowieso onmogelijk te koop sinds hij zestig jaar geleden een flesje limonade leeggoot op het strand bij Petten. Verder, een vloer van pinda-kaas, een metershoge roze pudding, een zwevend rotsblok: wie heeft daar nou de ruimte voor? Of het geld? Behalve dan een museum of de Rijksgebouwendienst.

En dan nog iets: ‘Waar heb dat nou voor nodig?’, om met één van Schippers tv-showprotagonisten, Sjef van Oekel te spreken. Want deze alleskunner heeft naast buitenissige kunst, vervreemdend toeneel (*Going to the dogs*, honden in de hoofdrol!), rare radio (*Ronflonfon* gepresenteerd door Jacques Plafond en Wilhelmina Kuttje), ook taboe-doorbrekende televisie op zijn naam staan. Wie kent vPRO's *Hoepla* niet? Met in 1967 het eerste naakt op de vaderlandse treurbuis.

Maar is het Wim T. wel om taboes doorbreken te doen? Wie het hem zelf vraagt krijgt al gauw als antwoord dat hij iedere vorm van kunst beschouwt als: ‘zinloos gedoe’.

We zijn weer thuis. Al die ongein zat er bij de jonge Schippers reeds vroeg in. Zijn jeugdvriend – interieurontwerper Jan des Bouvrie – verklapte me eens geamuseerd: ‘Bij de keuring voor militaire dienst moest je het trouwboekje van je ouders meenemen. In plaats daarvan gooide Wim een fiets-pomp bij de keuringsarts op het bureau. Alle grappen en capriolen die ik later terugzag in zijn programma's met Barend Servet of Sjef van Oekel zaten toen al in zijn gedrag verankerd.’

Zulke anekdotes zijn betrekkelijk zeldzaam in

Jammer maar helaas, het rijkelijk geïllustreerde, meer dan een kilo wegende Schippersboek dat Kring-lid Ru de Groen maakte over zijn oude held Wim T. Schippers. ONGEAUTORISEERDE UITGAVE, staat er in rode kapitalen op het omslag van het boek, dat door de auteur ‘met nadruk geen biografie’ mag worden genoemd. De Groen koos voornamelijk voor het knipselarchief, en heeft in de directe entourage van Schippers nauwelijks iemand gesproken. Bovendien, hinderlijke barrière: Ru mag dan wel met z'n achternaam zo heten, hij kreeg van zijn geliefde vedette geen groen licht voor deze vuistdikke ‘ode’.

Blijkbaar heeft Wim T. Schippers een stevige hekel aan fans die te diep willen graven naar de nonsens die hij heeft gemaakt. Al valt na lezing van *Jammer, maar helaas* deze aversie moeilijk te begrijpen. Want gebrek aan ijver kun je Ru de Groen absoluut niet verwijten. Van jaar tot jaar, soms van dag tot dag zelfs, echt alles wat je ooit over de kunstuitingen van Wim T. Schippers zou willen weten staat in dit Volkomen Schippersboek.

Prima de luxe!, om met Fred Haché te spreken.

Ad Fransen

Ru de Groen,
*Jammer maar
helaas*, 29.585 dagen
Wim T. Schippers,
Bertram + de Leeuw,
hardcover,
272 blz., € 39,95.

Wim T. en Mimi Kok
op de set
van *De Lachende
Scheerkwast*.

Ischa revisited

Jeroen Koolbergen

Toen ik begon aan *Alles gaat op vroeger terug*, Annet Mooij's meeslepende biografie van Ischa Meijer (1943-1995), viel ik van de ene verbazing in de andere. Of anders gezegd, viel er veel op zijn plaats. Mijn middelbareschooltijd was getekend door de broer en de vader van Ischa, en dankzij dit boek is mij alsnog heel veel duidelijk geworden over de leden van dit dysfunctionele gezin, waarvan met name Ischa en zijn ouders niet alleen elkaar, maar ook iedereen in hun omgeving, tot wanhoop dreven.

Haarlem, Coornhertlyceum, brugklas, september 1962

In de schoolbank maaide de kleine Job Meijer vaak vervaarlijk met zijn armen om zich heen. Was hij een beetje spastisch? Nee, hij had gewoon de chaotische motoriek van zijn vader Jaap meegeregen, leraar geschiedenis aan onze school. Niemand wilde naast Job zitten, ik vond het geen probleem. Hij keek mij eerst wat wantrouwig aan. Ook dat had hij van zijn vader: een nogal paranoïde kijk op de buitenwereld. Ik zou er nog hardhandig mee kennismaken.

Broer Ischa had toen al eindexamen gedaan aan ditzelfde lyceum, woonde

op kamers in Amsterdam, in onmin met zijn ouders. Job vertelde besmuikt over het schandelijke gedrag van Ischa, en wat die allemaal uitspookte in het goddeloze Amsterdam. Ik luisterde ademloos.

Amsterdam, vnu-kantoren Gelderlandplein, juli 1979

Als redacteur Cultuur van het vroegtijdig ter ziele gegane weekblad *Nieuwsnet* bespeurde ik dat de beroemde interviewer, toneelcriticus, journalist en schrijver Ischa Meijer de boekenwereld had verrast met *Ischa Meijer's Magazine*, een bundeltje pulpachtige verhalen van eigen hand, op pocketformaat, met een futuristisch omslag van striptekenaar Aart Clerx. Verdere vormgeving door Piet Schreuders (*De Poezenkrant*); uitgever was Har van Fulpen (*Furore*).

Een kort interview voor *Nieuwsnet* lag voor de hand, maar ik had ook een geheime agenda: Ischa deelgenoot maken van mijn traumatische aanvaring met zijn vader Jaap.

Haarlem, Coornhertlyceum, klas 4 en 5 gymnasium-a, 1966/1967

Job begon te fluisteren, zoals hij wel vaker deed, vooral als het over Ischa ging. Maar nu was er iets smakelijks te vertellen over zijn vader.

'Weet je wat mijn vader laatst zei?' 'Nou?' 'Meisjes zijn er om geneukt te worden!'

Ik weet niet meer of ik moest lachen of geschokt was. Maar ik was zo dom om dit door te vertellen aan een klasgenoot, en toen waren de rapen gaar.

In de rectoriskamer liep Jaap Meijer in een hoekje driftig heen en weer te dribbelen, maar zei niets. De rector vroeg of ik wel wist dat de heer Meijer met zijn vrouw en zoon Ischa het concentratiekamp Bergen-Belsen hadden overleefd? En hij deelde mee dat de heer Meijer van plan was bij de politie aangifte te doen wegens smaad en antisemitisme.

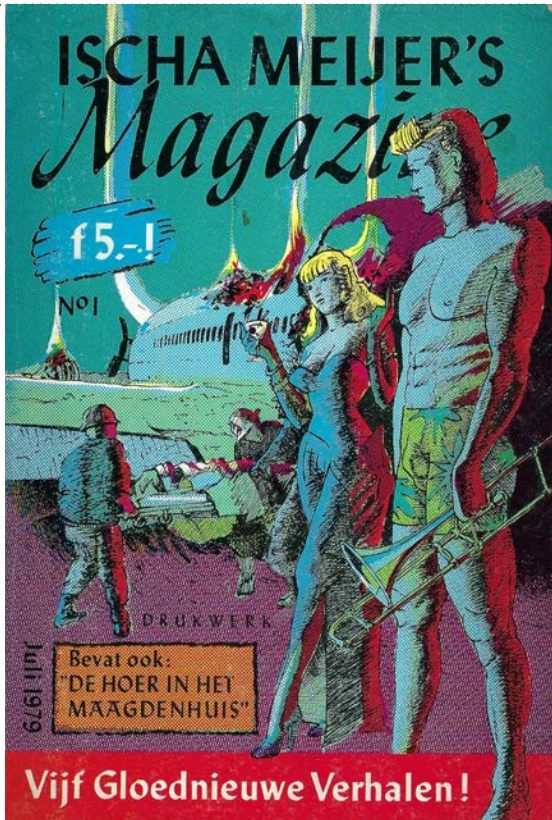
Ik zal wel excuses hebben moeten aanbieden, maar bleef bevangen door een verschrikkelijk schuldgevoel: wat zouden mijn ouders hier wel niet van denken! Actief in het verzet geweest, een voornamelijk joodse vriendenkring...

Een paar weken later was alles al met een sisser afgelopen. Mijn ouders reageerden begrijpend. Er was geen aangifte gedaan, en Jaap Meijer keurde mij geen blik meer waardig. Maar het schuldgevoel bleef ondragelijk.

Ik vond een oplossing: in het nieuwe schooljaar, gaf ik me op voor een jaar facultatief Hebreeuws. Bij dr. Jaap Meijer, net niet afgestudeerd rabbijn, historicus, dichter, Hebraïst en groot kenner van de joodse geschiedenis. Hij was stomverbaasd, niet onvriendelijk en kwam nooit meer op de affaire terug.

Mijn enige medeleerling in dit klasje was... Job.

Aan het einde van dat schooljaar vond de Zesdaag-

se Oorlog plaats in het Midden-Oosten. De kleine, gezette Jaap Meijer, gewapend met een transistorradiootje aan het oor, rende door de gangen, kraaide het uit van plezier bij iedere overwinning van Israël en sprong in zijn enthousiasme tegen de muren op.

Amsterdam, café Aas van Bokalen, augustus 1979

Ischa had slechts wat geringschattend commentaar op mijn verhaal over zijn vader en zijn broer. Liever praatte hij opschepperig honderduit over zijn nieuwe éénmanstijdschrift, waarop men zich voor drie jaar kon abonneren. Aan het slot van het interview merkte hij op: 'Sommige mensen denken dat ik wil gaan trappen, vetes uitvechten. Dan moet je sleutelverhalen gaan maken. Maar daar ga ik mijn papier niet voor misbruiken. Hoewel, je brengt me op een idee...' Er kwam nooit een tweede nummer.

Amsterdam, rond 2010

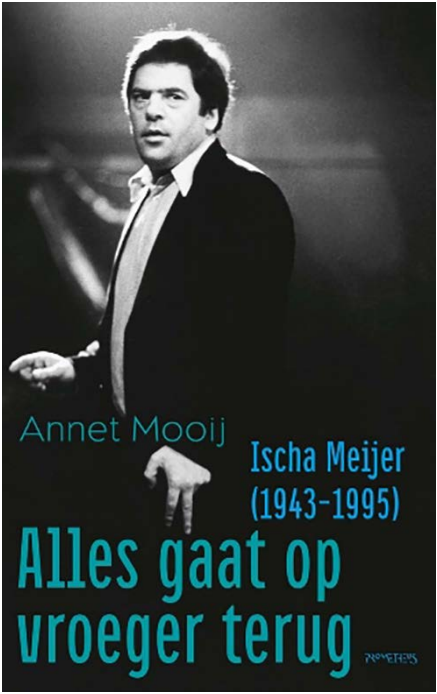
Na zo'n 40 jaar zie ik Job Meijer terug. Hij ziet er goed uit, beweegt normaal, heeft een vriendin, werkt als jurist. Hij kwam zomaar langs, en wilde me na al die tijd geruststellen: ik had me helemaal niet schuldig hoeven voelen, zijn vader had het echt gezegd, en eenmaal ontsnapt uit het verstikkende ouderlijk huis was Job alles in een ander perspectief gaan zien. Ook zijn broer.

Aan het boek over Ischa heeft Job echter niet meegewerkt. Ik ga hem nog eens vragen waarom.

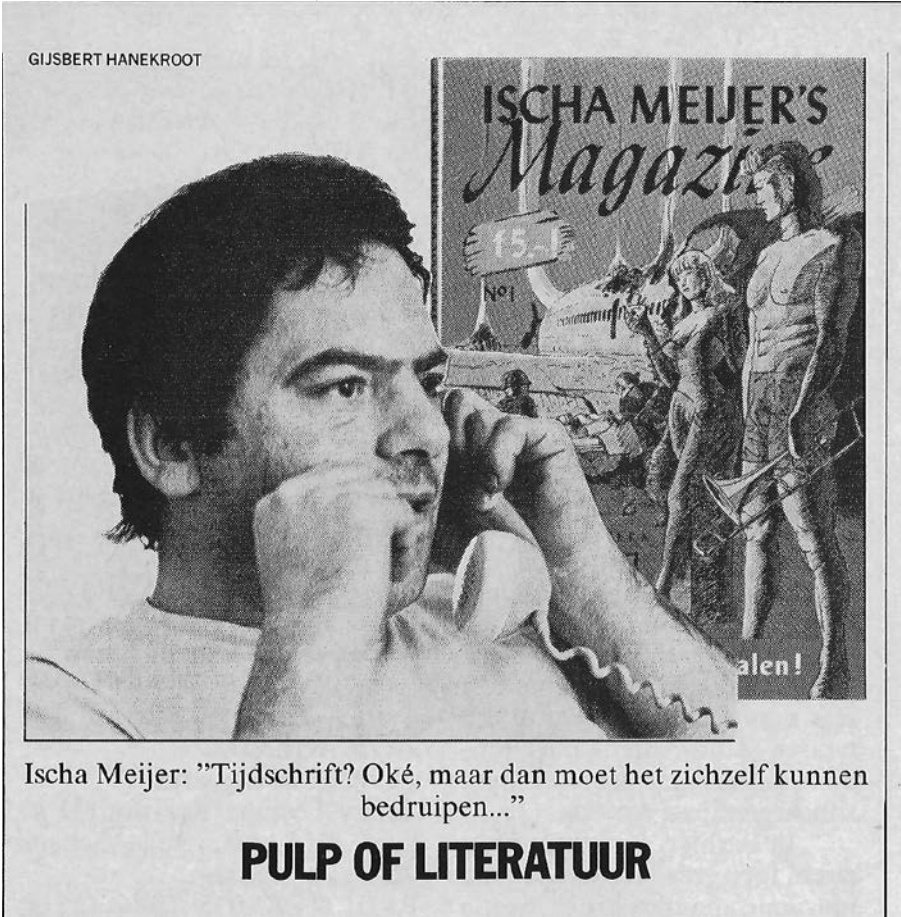
Amsterdam, november 2023

Ik sla de biografie dicht. Annet Mooij heeft een bijzonder helder psychologisch inzicht. Het stelt haar in staat om Ischa te portretteren als de charmeur én de klootzak die hij was (vooral met vrouwen). Maar ze oordeelt niet, en zo komt hij fraai tot leven, die vroeg opgebrande, briljante, vileine, depressieve, manische alleskunner, dat vat vol tegenstrijdigheden.

Verrast ben ik om te lezen dat Mirjam, de oudere zus van Job en Ischa, zich de zaak Koolbergen/Meijer nog herinnert: haar vader Jaap had de gewraakte opmerking vast en zeker gemaakt, want hij was 'grof, dominant en seksistisch'.

Annet Mooij, *Alles gaat op vroeger terug* (Ischa Meijer 1943-1995), Prometheus, 494 blz., € 39,99.

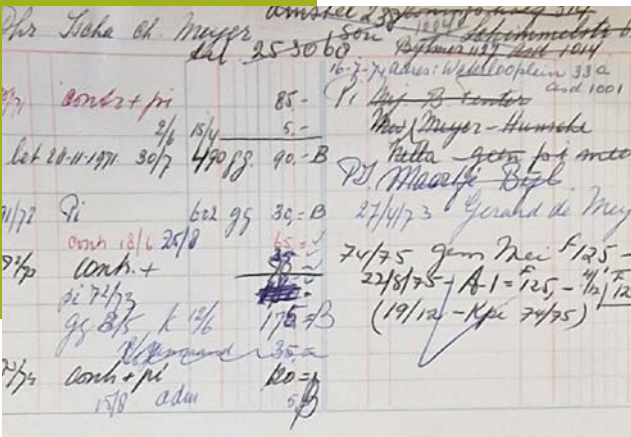

Ischa en De Kring

Ischa Meijer was lang lid van De Kring, vanaf de jaren zestig. Een aantal belangrijke ontwikkelingen in zijn leven hadden hun oorsprong in zijn sociëteitsbezoek. Zo benoemde W.L. Brugsma, de toenmalige hoofdredacteur van de *Haagse Post*, Ischa tot toneelmedewerker van het blad op De Kring.

Het zou Ischa tot een gehaat toneelcriticus maken. Al na een paar maanden belandde hij op de sociëteit in een handgemeen met acteur Piet Römer, na een negatieve kritiek. Later vloog ook acteur Jan Retèl hem aan op De Kring, en schold hem de huid vol.

Diverse liefdesrelaties begonnen aan de bar van De Kring, zoals met Vibeke Domela Nieuwenhuis en Jenny Areen.

De gettoblaster

Santje Kramer

Terwijl ik aan die
gettoblaster begon te
rukken, riep ik om hulp
van mijn huisgenoot
op zolder.

Lou Reeds nummer *Perfect Day* komt vanuit topografisch oogpunt volledig overeen met de plek van mijn oude studentenhuus. Omdat het was gelegen aan de Plantage Parklaan, hoefden we maar de straat over te steken langs de tramremise, en we konden Sangria in het Wertheimpark drinken. Als we zin hadden om 's avonds in het donker over het hek van Artis te klimmen om de dieren te voederen, liepen we

gewoon de straat uit. En een film kijken in Desmet was op vijf minuten loopafstand. Dit om het verhaal te lokaliseren van die decemberavond in 1984 die verre van perfect was.

In ons dispuutshuis woonden we met elf mensen, verdeeld over 5 verdiepingen. Vaak waren er nog veel meer mensen aanwezig, maar nu was het een uitgestorven vrijdagavond, vlak voor Kerst. Vrijwel alle bewoners waren inmiddels op weg naar de wintersport,

naar ouders of naar vrienden. Slechts een huisgenoot en ik waren de laatste twee, voordat ook wij de deur voor twee weken achter ons dicht zouden trekken.

Beneden in de gang stonden tussen de opgestapelde bierkratten heel veel fietsen, want de fiets in die tijd wisselde voor een tientje zeer regelmatig van eigenaar dankzij een leger junks. Omdat een slot duurder was, en het vooral een hoop gezeik opleverde om zonder rijwiel te zijn, was de begane grond veranderd in een fietsenstalling. Ook ik liep naar beneden om mijn barrel veilig binnen te parkeren.

Tot mijn grote schrik stond de voordeur open. In de verte zag ik de verlichte tramremise, maar in de deuropening zelf ontwaarde ik een jongen in een leren jekkie. Met een reusachtige gettoblaster onder zijn arm. Een zeer gewild object in die tijd. In een flits probeerde ik te snappen wat ik zag. Dit was een junk met een gestolen gettoblaster uit de kamer direct naast het tochtportaal, waar een nieuwe huisgenoot alvast zijn verhuisdozen had neergezet.

'Wat doe jij hier?' vroeg ik terwijl ik doodsbang was. Hij zei dat-ie voor Douwe kwam. Heel slim, want dat was het enige naambordje op de gevel. Ik rende op hem af en schreeuwde dat ie dat ding moest teruggeven. Terwijl ik aan die gettoblaster begon te rukken, riep ik om hulp van mijn huisgenoot op zolder. Ze kwam de trap afgerend, zwaaiend met een fiets-

pomp, maar door het heen- en weer trekken viel de voordeur dicht en stond ik buiten; de junk binnen samen met haar. Door de brievenbus zag ik de jongen de kelder in rennen.

Met bonzend hart stak ik over naar de tl-verlichte tramremise waar conducteurs zaten te roken. Ze meldden doodleuk dat ze geen zin hadden 'in een mes in hun donder. Moeder de vrouw ziet ons ankomme zo vlak voor Kerst.' Maar de politie wilden ze wel bellen.

Mijn huisgenoot stond nu ook buiten, en samen vervloekten we de conducteurs om hun lafheid. Er stopte een politieauto en twee agenten stapten uit. 'Zo jongedames, problemen met een junk?' We deden ons verhaal en zagen hoe de heren met een zaklamp de kelder inliepen. Vaderlijke stemmen. We hoorden ze heel vriendelijk vragen naar zijn naam (Jonas), voor wie hij was gekomen (Douwe, die inderdaad in de kelder woonde), en hoe hij aan de gettoblaster was gekomen (van zijn oma voor Sinterklaas).

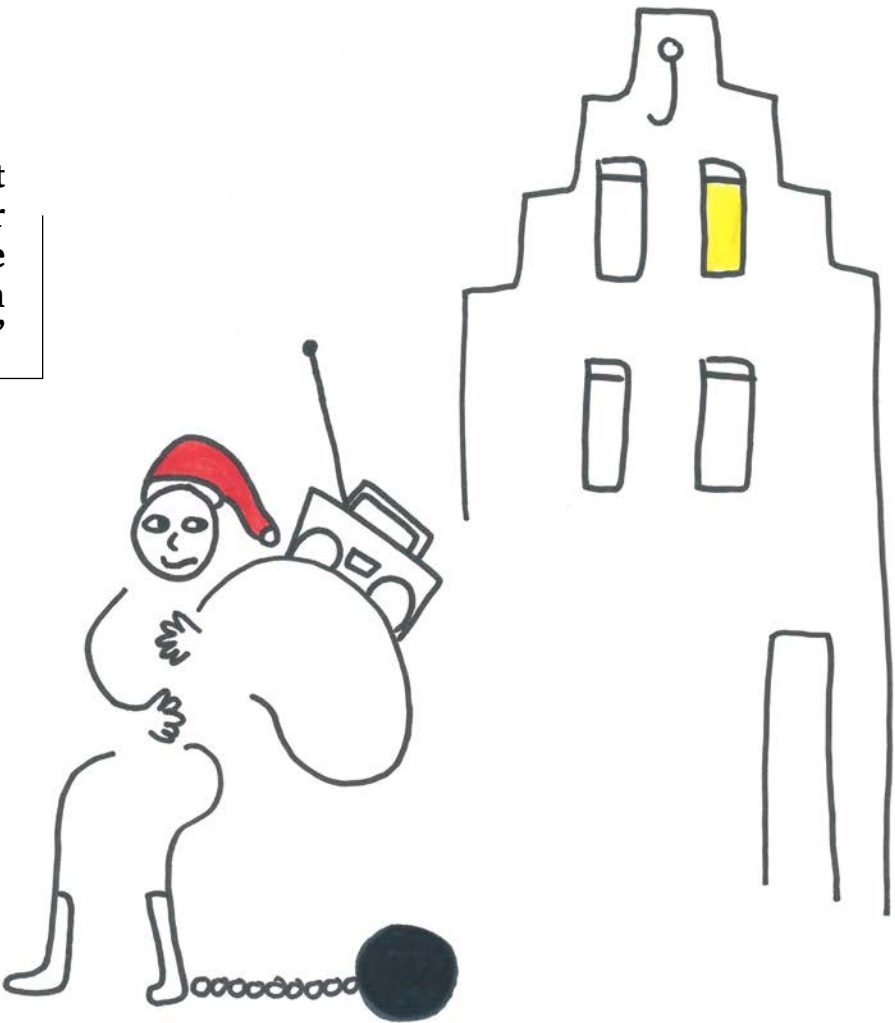
Even later kwamen ze boven, de junk, of liever Jonas, geboid tussen hen in, en de gettoblaster kregen we terug. Ze vertrokken met de politieauto. We waren vol adrenaline en tegelijk voelden we ons heel zakkig. We hadden medelijden met Jonas. Maar onze vakantie kon nu gelukkig ook beginnen.

Begin januari, als het huis weer volstroomt met bewoners, komt Douwe mijn kamer in en informeert naar mijn kerstvakantie. Ik vertel dat het 'onwijs leuk' was geweest. 'Nou, die van mijn vriend anders niet. Hij mocht tijdens de Kerst logeren in mijn kamer. Maar dankzij jou heeft hij de kerstdagen doorgebracht in de cel. Uiteindelijk heeft de politie mij te pakken gekregen en heb ik hem vrij kunnen krijgen. Die gettoblaster is zowat zijn enige bezit dus die wil hij graag terug. Heb jij dat ding?'

Een paar weken later sta ik beneden een was te draaien als de voordeur opengaat. Ik herken de jongen in dat leren jekkie. Jonas komt binnen. Hij loopt mijn kant op, kijkt me aan en zegt: 'Bedankt'. Daarna verdwijnt hij de kelder in. Ik zak ter plekke door de grond, ver voorbij de kelder.

'Hij mocht tijdens Kerst
logeren in mijn kamer. Maar
dankzij jou heeft hij de
kerstdagen doorgebracht in
de cel.'

ILLUSTRATIE EVA GANS

Personeelsportret

FOTO JEROEN KOOLBERGEN

Naam: Caithlin Kersbergen
Leeftijd: 24
Opleiding: Afgeronde bachelor Aviation aan de HvA. In september 2024 begint Caithlin aan een master Management of Technology aan de TU Delft.
Relatiestatus: woont samen met haar vriend in Amsterdam
Functie: heeft ongeveer elke functie op De Kring en in de Club Up gehad, werkt nu voor- namelijk achter de bar.

Hoe lang werk je op De Kring en hoe ben je hier terechtgekomen?

Ik werk hier sinds 2018. Ik ben per ongeluk terechtgekomen op De Kring. Ik was toevallig mee met een vriendin naar de Club Up en ik liet vallen dat ik daar best wilde werken. Pas toen ik was aangenomen, ontdekte ik dat er aan de Club Up nog een hele sociëteit vastzat. En het leek me leuk om behalve in de Club, ook op De Kring te werken.

Jarenlang heb ik op vrijdag twee shifts gedraaid, dat wil zeggen, veertien uur achter elkaar aan het werk. Dan begon ik om 16.00 uur in de bar van De Kring en eindigde om 6.00 's ochtends met het schoonmaken van de Club.

Wat vind je van de sfeer op De Kring?

Er heerst een soort familiesfeer. Voor veel Kring-leden is het een tweede huiskamer, en voor mij inmiddels ook. De voornaamste reden dat ik hier na vijf jaar nog werk zijn mijn collega's en de leden. Met sommige leden heb ik echt een goede band opgebouwd. Ik krijg ook vaak hun levensverhalen te horen. Net *Goede Tijden, Slechte Tijden*.

En het is hier niet zo formeel. Het leuke is dat alle leeftijden door elkaar lopen. Toen ik begon, was ik pas achttien maar ik ben nooit behandeld als klein meisje. Ik ben van plan om nog

zeker twee jaar hier te blijven, in elk geval tot ik mijn master heb afgerond.

Heb je weleens vervelende dingen meegemaakt?

Na corona leek er een soort verharding te zijn. In de Club heb ik een aantal vechtpartijen meegemaakt, het leek soms wel een war zone, en beneden bij Palladium is een tijd terug een

Toen ik begon, was ik pas achttien, maar ik ben nooit behandeld als klein meisje.

explosief afgegaan. In de Club zijn mijn collega Kana en ik een keer aangevallen door een groep meiden. Daarbij is mijn kaak ontwricht.

Knokken op De Kring gebeurt gelukkig niet zo vaak. Het ergste wat ik persoonlijk heb meegemaakt was een Kring-lid dat me stalkte. Hij hing de hele tijd in mijn buurt en vroeg me constant mee op date en ik kon hem maar niet duidelijk maken dat ik geen interesse had. Die man was echt heel erg creepy, maar bedreigend werd het nooit.

Wat vind je het leukst aan De Kring en wat is voor verbetering vatbaar?

Qua werk vind ik de afwisseling het leukst. Ik heb echt alle aspecten van De Kring en de Club leren kennen. Ook buiten mijn werkuren spreek ik graag af op De Kring.

Je bent hier niet alleen werknemer, je mag ook meedoen. Met de modeshow tijdens het Eeuwfeest bijvoorbeeld, mocht het personeel net als de leden de catwalk op.

Wat er beter kan op De Kring is dat sommige dingen met touwtjes aan elkaar hangen en niemand die er iets aan doet. Ik ben een probleemoplossend

persoon, dus als ik zie dat iets kapot is of niet werkt, repareer ik het even snel. Maar dat blijft dan vervolgens heel lang zo zitten. Zo had ik voor de koelkast waarvan de deurgreep kapot was een hendel gemaakt van

heel sterk ducttape en die heeft er vijf jaar gezeten! Dat is echt De Kring. Kana zei altijd tegen mij: 'Caithlin, onthoud het toch, niks is logisch op De Kring!'

Tjadine Stheeman

HOE REILT EN ZEILT DE KRING? MET DIE VRAAG KUN JE UITERAARD HET BESTE TERECHT BIJ DIRECTEUR SUZANNE KAMPSCHUUR EN VOORZITTER JOOST NIJSEN.

Dit keer: Metaalmoeheid en magneten

Dame, heer, er waren in het najaar ledendialogen, mensen konden hard-op meedenken over het functioneren van De Kring. Sprong daar voor jullie nog iets uit?

Suzanne: 'Allereerst was de opkomst erg hoog, er heerst veel betrokkenheid, dat doet altijd deugd.'

Joost: 'De aanwezigen, veel trouwe en gestaalde leden kwamen met een waslijst aan suggesties en ideeën.'

Suzanne: 'Maar het was wel: zoveel mensen, zoveel wensen, dus behoorlijk wat tegengestelde ideeën. Zo waren er – erg opvallend – nogal wat leden die pertinent tegen een verbouwing van de barruimte zijn.'

Joost: 'Sterker nog: in een tijd dat er weinig financiële middelen zijn, vonden de meesten een verbouwing of zelfs maar een *restyling* overbodig. We kunnen ook niet zomaar drie, vier ton vrijmaken. We hebben nu wel – versterkt door die ledendialogen – besloten om aan groot onderhoud te doen.'

Suzanne: 'Want als je bij De Kring de trap oploopt stort er al iets in elkaar, het is een sleets gebouw met hier en daar metaalmoeheid: dan weer gaat de afwasmachine stuk, dan weer hapert de koeling. Veel wordt provisorisch gerepareerd. Dat gaan we nu grondiger aanpakken, er komen grotere vervangingsinvesteringen zoals voor de wc's. En ik heb voor het restaurant vijftig nieuwe stoelen besteld, want elke week gaat er wel eentje stuk.'

Joost: 'Vijftig nieuwe stoelen! Dat is toch geweldig nieuws. Zou ik best willen lezen.'

Ho! Stop de persen!

Suzanne: 'Alles nieuw kan nu eenmaal niet in één keer, daar is geen geld voor. Voor meer sfeer in de bar komt er andere verlichting, maar dat is meteen ook weer tienduizend euro.'

Joost: 'Sommige leden klagen over te hoge prijzen in het restaurant, zeggen bijvoorbeeld dat Arti veel goedkoper is. Maar wij hebben een spion gestuurd om daar te gaan eten, en wat blijkt: de dagschotel is bij ons maar één euro duurder. En zeventien euro voor een daghap, waar hebben het over? Dat kost in Amsterdam tegenwoordig al een dubbele koffie met havermelk en een plakje wortelcake.'

Sommige leden zullen zeggen: de contributie is ook al verhoogd.

Joost: 'Daar ontkomen we niet aan vanwege de inflatie. En we zijn nog altijd de helft goedkoper dan ons grote Londense zusje, The Groucho. Maar wat we in de toekomst misschien wel willen doen is variëren met de barprijzen. Zoals een scherp bedrag voor een glas bier of huiswijn, en juist een prijsverhoging voor het dure spul.'

Suzanne: 'Misschien... misschien... we kunnen echt niets beloven, maar we luisteren heus wel naar de leden.'

We lopen tegen het einde van het jaar. Hoe kijken jullie terug of vooruit?

Suzanne: 'Ik vind de sfeer heel goed, het is stukken gezelliger geworden, het barst van de initiatieven vanuit de leden. Maar ik heb nog geen cijfers, want we draaien altijd het beste in het laatste kwartaal. De Kring is echt een winterlocatie... waar het bubbelt en bruist.'

Joost: 'En er komt een nog bruisender jaar aan met de ambassadeurs die we hebben weten te strikken voor verschillende culturele gebieden. Zoals schrijver Maurits Chabot, regisseur Martin Koolhoven of acteur Florian Meyer. We hopen met deze magneten op meer aantrekkingskracht voor De Kring.'

Suzanne: 'En Connie Palmen niet te vergeten! Het is eigenlijk een *marketingtool*. We trekken met deze mensen nieuwe netwerken naar binnen. Die mensen nemen hun eigen posse mee en dat genereert weer nieuwe leden.'

Joost: 'Want dat moeten we vooral niet onderschatten: De Kring heeft nog steeds een hoge culturele status, hier komen de bepalers van het culturele leven. Die wil je toch ontmoeten als jonge creatieveling.'

Suzanne: 'Ik kreeg laatst op vrijdagavond een appje van DJ Joop. Hij schreef: "Ik denk dat we aan de vooravond van een doorbraak staan, er waren voldoende jonge mensen om de dansset gaande te houden. In alle jaren dat ik op De Kring draai heb ik nog nooit zoveel nieuwe platen gedraaid".'

Hebben jullie nog een eindejaarswens voor de leden?

Suzanne: 'Pfff... iets stichtelijks, iets Kerstevigs, daar ben ik nooit zo van.'

Joost: 'Een goeie Kring behoeft geen krans!'

Ad Fransen

FOTO JEROEN KOOLBERGEN

Marjoleine Oppenheim

Staatslot

Op de zolder van een buurmeisje stond een verkleedkist waar we na schooltijd mee speelden. Het ritueel was steeds hetzelfde: we spraken af om ons te verkleeden met spullen uit de verkleedkist, dan verzonnen we een verhaal, en dan speelden we het verhaal voor haar moeder.

In de verkleedkist was eigenlijk maar één kostuum dat we allebei mooi vonden en allebei het liefste aan wilden. Maar het buurmeisje bepaalde. Het was haar verkleedkist, of eigenlijk, de verkleedkist stond in haar huis, en zij koos voor mij. Het kostuum dat ze voor me koos, was altijd hetzelfde: een Volendams boerinnenpakje, met een wit, enigszins verfomfaaid schortje en een bijpassend kanten kapje.

Ze hielp me met het aantrekken van de zwarte bolle lange rok, met het dichtmaken van de knoopjes en het strikken van het schortje. Wanneer mijn haar in twee staartjes waren gevlochten, deed ze het kapje over mijn hoofd en zette het vast met twee schuifspeldjes die ze uit haar eigen haar haalde.

Dan draaide ik een paar keer rond, waarbij de laken rok een beetje mee bewoog. Daarna haalde ze ons favoriete kostuum uit de verkleedkist: een bolle lange goudkleurige rok, een bijpassend gouden lijfje met pofmouwen, een kroontje waaraan een doorzichtige gouden sluier was vastgezet en een paar witte kanten handschoentjes.

Het was iedere keer weer een adembemend moment als ze het allemaal uit de verkleedkist opdook. Ik hielp haar met de rok en het lijfje, zette het kroontje op haar hoofd en drapeerde de lange tulen sleep. Het stond haar prachtig.

Als we ons toneelstukje goed geoefend hadden, gingen we naar beneden waar haar moeder op de bank in de woonkamer zat te lezen.

'Ah', zei ze, en keek op. 'Daar hebben we

Op 22 december presenteert Marjoleine Oppenheim op De Kring, tijdens *Het Ultiem Intieme Kerstdiner voor leden only*, tussen de gangen door drie korte literaire intermezzo's door interessante schrijvers.

de mooiste boerin van het dorp en de mooiste prinses van het land; willen jullie een glaasje ranja en een koekje?' Dat wilden we natuurlijk. En wanneer we alles op hadden speelden we voor haar ons toneelstukje. Haar moeder luisterde aandachtig. Als we klaar waren, klapte ze en bogen wij. En nog een keer, omdat ze 'bravo' en 'encore' riep en nog harder klapte.

En toen was het die keer een paar dagen voor Kerstmis.

M'n buurmeisje was uit de verkleedkist overeind gekomen met het boerinnenpakje in haar handen, en ik stond in m'n maillot klaar om de rok aan te trekken.

'Oh ja, ik moet je iets vertellen,' zei ze, 'm'n moeder heeft Staatsloten gekocht, ik heb die voor jou hier.' Ze gaf me een rechthoekig glanzend meerkleurig papertje. Er stonden cijfers en letters op.

'De trekking is over een paar dagen,' ging ze verder. 'Die van mij eindigt op een '8', dat is m'n lievelingscijfer. Ze liet me haar lot zien.

'Leuk', zei ik. 'Wat aardig van je moeder.' 'Dat doet ze ieder jaar voor alle neefjes en nichtjes in de familie. Daar koopt ze met Kerst een Staatslot voor. Ze had deze over. Wie weet win je.' Ik stopte het lot in m'n maillot. Het magische moment van de gouden jurk kwam eraan.

Die avond bij het uitkleden viste ik het verfrommelde Staatslot

uit m'n maillot. We aten rode kool met appelmoes, en daarna belde m'n moeder met een vriendin. Ik hoorde haar een beetje zuchten. Ze zei iets over m'n vader en alimentatie die te laat was en hoe ze het bijna niet rooide met de Kerst.

We keken de Fabeltjeskrant met m'n broertje. Onder het tandenpoetsen gaf ik haar het staatslot. 'Wie weet winnen we en kun je het rooien,' zei ik.

Ze knuffelde me heel hard.

En toen wonnen we. Vijfduizend gulden.

Die avond bij het uitkleden viste ik het verfrommelde Staatslot uit m'n maillot.

KRING ZWART OP WIT

Ach, Harry was Harry...

Edwin Gitsels, *Harry de Winter Lang verhaal kort*, uitgeverij FC Klap, 400 p., € 22,50

'Op Harry zouden zeker 21 psychologiestudenten kunnen afstuderen,' stelt zijn vriend Rupert van Woerkom aan het slot van *Lang verhaal kort* waarin biograaf Edwin Gitsels het onstuimige leven van producer en eminent Kring-lid Harry de Winter (1949-2023) boekstaft. De lezer heeft dan al inzicht in de route die de protagonist aflegde vanaf diens schuchtere start als krabbelaar in de marge tot diens triomf als bovengemiddeld geslaagd producent van kijkcijfersuccessen in binnen- en buitenland.

Op zijn vijfenveertigste verkocht hij zijn mediabedrijf IDTV voor zestig miljoen gulden aan het Britse concern Chrysalis. Vervolgens worstelde hij met het toekomstperspectief. Altijd keihard gewerkt en dat zou hij blijven doen, maar geld was niet langer de motor achter zijn bezigheden. Rijkdom doet iets met een mens, erkende Harry. Wie opeens een boel geld

tot zijn beschikking heeft, moet leren om daar verstandig mee om te gaan. Zoiets heeft tijd nodig.

'Geld werd een issue tussen ons,' vertelt vriend (en Kring-lid) Roel van den Ende. Zijn uitgavenpatroon correspondeerde niet langer met dat van multimiljonair Harry. Hij voelde zich bezwaard, wilde niet teren op de

zak van zijn meervermogenende kompaan, zwichtte uiteindelijk voor diens voorstel dat hij zich uitsluitend over de drankrekening zou ontfemen en zich niet zou bemoeien met het prijskaartje dat bij de copieuze maaltijd was inbegrepen. 'Nou, top. Harry zocht de drank uit. De rekening kwam: driehonderd gulden voor drie flessen! Een kwart van mijn vakantiebudget! Harry realiseert zich dat niet. En ik realiseerde me niet dat je visie op wat iets kost, zo verandert.'

Auteur Edwin Gitsels werkte achter de schermen als eindredacteur bij het programma *Wintertijd* (23 jaar bij diverse zendgemachtigden, 188 afleveringen), waar Harry plaatjes draaide van bekende Nederlanders die in ruil het achterste van hun tong lieten zien.

Ach, Harry was Harry. Als puber zat hij al duchtig achter de meiden aan. Dat het jachtinstinct dienaangaande hem nooit in de steek zou laten, werd hem vergeven. Mazzel rolde voortdurend zijn kant op. Voor de ambitieuze dertiger die kans ziet om de wereldrechten te verwerven op de registratie van concerten van grootheden als Prince en Madonna, zwaaien nu eenmaal deuren open die voor anderen gesloten blijven.

Na zijn vertrek bij IDTV veranderde niet langer elk project onder de vingers van deze bokkont in goud (tv-zender *Het Gesprek*, digitaal radiostation 40Up, *TV Oase* mislukten), maar met durfkapitalist Bob Meijer wist hij toch maar mooi de kwakkelende sociëteit De Kring met het toedienen van een miljoeneninjectie te reanimeren. Niet dat dit huzarenstukje hem alom in dank werd afgenomen: 'Ik ben nooit in mijn leven zo beledigd en uitgescholten als in die tijd, maar we zijn erin geslaagd om De Kring weer hip en happening te krijgen. Ik had weer een plek waar ik met mensen kon afspreken en disjockey kon spelen.'

Rudie Kagie.

Op zijn vijfenveertigste verkocht hij zijn mediabedrijf IDTV voor zestig miljoen gulden aan het Britse concern Chrysalis.

Annette Arbeid

FOTO MARIUS VAN LEEUWEN

Rudi Kagie

Op een zaterdagochtend in mei dit jaar droeg ze een zwierige zwarte baret die haar goed stond. Ze kocht een haring bij vishandel Smit in de Constantijn Huygensstraat. Een vleugje make-up correspondeerde met haar heldere oogopslag en uitbundige begroeting van bekenden. Ze wist zich gezichten van iedereen die haar gedag zei moeiteloos te herinneren, kende de namen die daar bij hoorden en knoopte graag een praatje aan. Altijd opgewekt en geïnteresseerd in de ander – alsof ze zichzelf had voorgenomen om vooral niet uit te stralen dat ze langzamerhand toch echt in de categorie ‘dame op leeftijd’ viel.

Drie weken voordat ze 102 zou worden, overleed Annette Arbeid (5 november 1921 – 13 oktober 2022), het oudste Kring-lid (sinds 1947) en ere-lid (sinds september 2017). In 2019 bezocht ze de sociëteit voor het laatst, naar eigen zeggen niet vanwege de beruchte trap, ‘maar doordat ik me halverwege de avond vaak beroerd voel. Ik ging altijd graag naar concerten, theater en musea, maar ik kom nergens meer. Ik ben heel wankel doordat ik zo weinig loop.’

Van 1948 tot 1973 was ze bestuurslid, ‘secretaresse’, in het jargon van destijds, ‘secretaris’, zouden we nu zeggen. In die hoedanigheid maande ze honderden leden om hun contributie te betalen, liet ze vechtersbazen schriftelijk weten dat ze wegens wangedrag waren geschorst en meldde gegadigden met meer ambitie dan talent dat ze helaas niet door de ballotage waren gekomen.

De oorlog liep als een rode draad door haar leven, maar daarover kreeg je haar moeilijk aan de praat. Annette was negen toen haar moeder aan een longziekte overleed. Met haar zusjes Gerda en Marjon kreeg

Annette bleef alleen achter in het grote huis, totdat een onderduikadres voor haar werd gevonden.

ze er twee oudere stiefzussen, Bea en Simone, bij toen vader hertrouwde. Het gezin Arbeid was joods; successievelijk werden alle familieleden gedeporteerd en geen van allen zou de Holocaust overleven. Annette bleef alleen achter in

het grote huis, totdat een onderduikadres voor haar werd gevonden. ‘Maak er geen drama van,’ zei ze, toen het *Kring Magazine* haar verhaal in 2017 optekende.

Ze was de muze van achtereenvolgens dichter Gerard den Brabander (1900-1968) en schilder Karl Carvalho (1916-1972). Zelf was ze geen kunstenaar, maar ze maakte deel uit van dat milieu. In gesprekken met Annette kwam het roemrijke bohemienverleden van De Kring tot leven. Ook toen ze in de jaren zestig als vrije vrouw zonder kinderen de sociëteit bezocht, voelde ze zich altijd veilig. En dan te bedenken dat dit de wilde jaren waren, toen de deur pas om tien uur ’s avonds openging tot het vier uur ’s nachts sluitingstijd was.

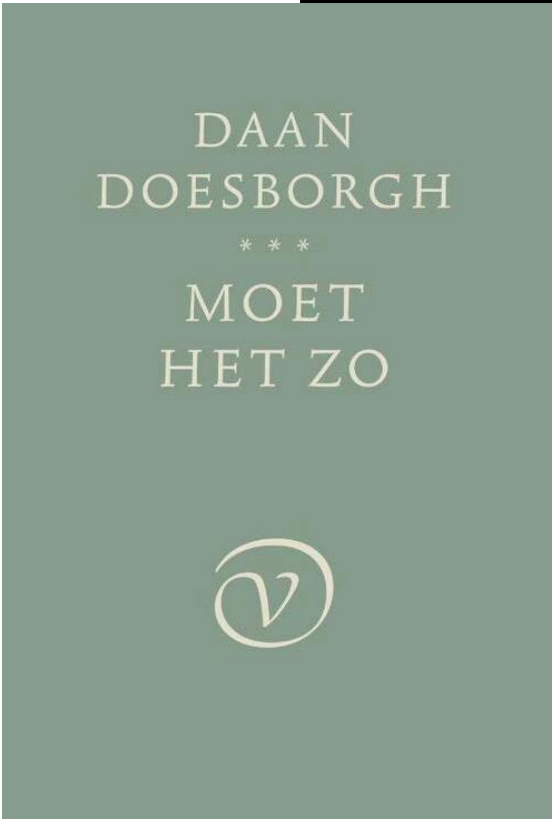
‘En dan de volgende ochtend om negen uur gewoon weer achter je bureau zitten. Hoe ik dat klaar speelde, begrijp ik niet meer zo goed. Ik kan me niet voorstellen dat je jonge mensen tegenwoordig nog zo gek krijgt.’

Tot kort voor haar dood las ze elke dag de krant, woonde zelfstandig, was handig met laptop, internet, *social media* en haar mobieltje. ‘Ik kan daar niet enthousiast over worden,’ zei ze toen haar gevraagd werd hoe het was om een eeuw oud te zijn. ‘Ik vind dat mensen niet zo oud moeten worden. Het is vervelend om steeds een beroep te moeten doen op anderen.’

Om daar direct aan toe te voegen: ‘Maar mede dankzij De Kring kan ik terugkijken op een fantastisch leven. Het had slechter gekund.’

KRING ZWART OP WIT

Daan Doesborgh

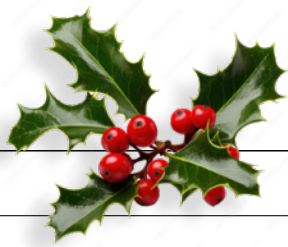

Onherbergzaam weer in een gure straat. Mooi om naar te kijken vanachter je raam, in je warme huis, met alle gezellige lampen aan. Huurwaarde als een wollen deken om je heen geslagen.

Daar probeer je aan te denken als je zelf door dat weer, door die straat. Je kijkt de huizen in met zwavelstokjes. Warmte die je haat. Regen op je bril, je bril beslaat. Je bent de automobilist

die zich ergert aan fietsers, de fietser die zich ergert aan de automobilist. Het ligt er maar net aan waar je staat. Maakt het ook uit, het is hypocriet, en is het niet. Het is hoe het is.

Van Kring- lid Daan Doesborgh verschijnt bij Van Oorschot in februari 2024 een nieuwe dichtbundel, *Moet het zo*.

Een modern Kerstverhaal

Madeleine Vreeburg

Ik heb het geluk dat ik een ‘zus-in-Frankrijk’ heb, zij woont al 30 jaar in de Charente Maritime met haar man Robbie. Mijn man Rob en ik waren in 2019 uitgenodigd om Kerst te komen vieren, en ook alle kinderen (drie van haar en één van mij) waren uitgenodigd. Maar ja, plannen maken is niet een van de sterkste kanten van de jonge generatie, dus wij rekenen meestal nergens op. Gelukkig bleek toch één van de kinderen van mijn zus Marjet, Sophie, de reis naar haar ouderlijk huis te gaan ondernemen, samen met haar vriend Alex.

Terwijl wij ons aan het voorbereiden waren op een kerstdiner en onze grootste zorg was of de oesters beter buiten in de tuin dan in de ijskast bewaard konden worden, begonnen Sophie en Alex aan hun barre tocht...

Nou ja, barre tocht? In een oude auto met een TomTom over de *péage* was nou ook weer niet helemaal te vergelijken met Jozef en Maria op hun ezel, maar we leven nu eenmaal in 2019.

Terwijl wij onze kerstwandeling maakten, de tafel dekten en het familiezilver oppoetsten, zoefden Alex en Soof zonder enig oponthoud over de *Périphérique* in Parijs. Natuurlijk waren ze niet om 8 uur vertrokken maar om 9 uur, maar met deze gezegende omstandigheden was de ETA (Estimated Time of Arrival) nog steeds half 8. Ruim op tijd voor de champagne!

Maar zoals het een goed Kerstverhaal betaamt, sloeg het noodlot toe, vlak voor Orléans. De oude roestige Nevada (ja, een hele oude blauwe Renault met een slordige 6 ton op te teller) kreeg een klapband! Dat was schrikken, maar koelbloedig stuurde Sophie de auto de berm in. Met de telefonische instructie van mijn zus Marjet lukte het de moderne Jozef en Maria om het ros weer op de been te krijgen, en de reis werd vervolgd. De ETA werd aangepast, en wij gingen vast aan de champagne. De telefoon ging weer... bestaat er een god? Een tweede leuke band! Vlakbij Mansle, op Kerstavond. Een groter drama leek niet te bestaan.

Alhoewel niemand dacht dat er een redding mogelijk was, nam de garage in Mansle de telefoon gewoon op! En de goede man gaf aan in de donkere nacht met veel plezier naar de snelweg te rijden om de kinderen te redden. En de lieve man wist ook nog wel een taxibedrijf dat de kinderen de laatste 120 kilometer zou willen vervoeren!

Terwijl de oudjes zich vergrepen aan oesters, Foie gras en Magret de canard, werd de oude Nevada op de bergingswagen getrokken en naar Mansle gereden. De engel die zich vermomd had als garagist vond het zonde van het geld om een taxi te nemen, hij had nog wel twee oude banden liggen die hij erom heen kon leggen. Zo gezegd zo gedaan. Terwijl wij, de oudere garde, weddenschappen afsloten over het uiteindelijke bedrag van deze reddingsoperatie, de geschatte bedragen lagen zo tussen de 600 en 900 euro, raakten Alex en Sophie bevriend met de engel. Toen het werk gedaan was boden ze hem hun laatste pakje peuken aan. De engel lachte en gaf aan dat hij niet gewoon rookte, maar wel wat anders, en kwamen zij niet uit Amsterdam? Goddank (ja er is tóch een god) hadden Jozef en Maria wat lekkers meegenomen uit Amsterdam, een soort moderne wierook en mirre zeg maar. Ze gaven dat offer aan hun redder.

Om kwart voor elf ’s avonds kwamen ze eindelijk aan in de stal in La Fayette...

Alle weddenschappen waren verloren: de reddende engel vond zijn reddingsactie en de oude banden niet meer dan 120 euro waard.

De wereld is goed.

ILLUSTRATIE EVA GANS

Een tweede leuke band!
Vlakbij Mansle, op
Kerstavond. Een groter
drama leek niet te
bestaan.

Mijn ergste Kerst

Lise van de Kamp

ILLUSTRATIE EVA GANS

‘Zet maar op haar rekening,’ zegt ze, wijzend naar mij, ‘ze is me nog heel wat geld verschuldigd met dat bureau van haar.’

Ik ga niet mee naar De Kring.’ Ellie belt terwijl ik me net in mijn feestjurk hijs. ‘Ik voel me niet lekker en denk dat ik griep krijg.’ Met moeite houd ik het woordje ‘trut’ binnenboord.

‘Nou dan ga ik alleen, een goede manier om andere leden te ontmoeten. En waar kan dat beter dan bij het jaarlijkse Kerstdiner op De Kring?’

Half aangekleed pak ik alvast een restje witte wijn van gisteren uit de koelkast, goed om mezelf wat moed in te drinken.

Het restaurant is prachtig versierd. Twinkelende sterretjes aan het plafond, brandende kaarsen op de witgedekte lange tafels, en zachte kerstmuziek uit de

luidsprekers. Dat moet lukken vanavond, alle ingrediënten zijn aanwezig om nieuwe vrienden te maken, of wie weet zelfs wel die ene waar ik al zo lang op wacht. Een fraai uitgedoste jongeman brengt me naar de grote tafel in het midden en zet me naast een oudere heer, die me vriendelijk toeknipt.

‘Nieuw lid? Ik heb u hier nog nooit gezien.’

‘Ja,’ beaam ik, ‘sinds twee maanden.’

Er worden handen geschud en ik stel me voor aan een gemêleerd gezelschap van fraai aangeklede mannen en vrouwen.

De vrouw tegenover me kijkt me peinzend aan: ‘Ken ik u niet ergens van?’ Ik schrik, herkent ze me nog van het bureau, inmiddels twee jaar geleden?

‘Bent u niet die vrouw die een relatiebemiddelingsbureau had?’ gaat ze verder.

Onder tafel knijp ik mijn handen samen, ik hoop niet dat ik hier op Kerstavond tegenover een ontevreden klant zit, negeer haar en begin gauw een gesprek met de man naast me. Ongevraagd geeft hij mij zijn mening over asielzoekers, die volgens hem alleen maar voor het geld hierheen komen. Voor zijn geld welteverstaan. Waarop hij zuinig is, zoals blijkt uit het niet geven van een rondje, terwijl hij wel meedrinkt uit de flessen van de andere tafelenoten. Als hij zich net iets te ver naar me toe buigt, ruik ik de lucht van Old Spice, de aftershave van mijn vader.

De vrouw aan de overkant, gaat naar het toilet. Zal ik haar achterna gaan om te vragen of zij een oude klant is?

‘Pardon.’ Ze duwt me hardhandig aan de kant als ik het toilet binnenkom en verdwijnt direct naar buiten. Ik staar in de spiegel naar mijn wijd opengesperde ogen. Misschien kan ik een andere plek aan tafel krijgen? Terug in het restaurant zijn alle plaatsen inmiddels bezet, en ga ik weer naast de oude mopperaar zitten. De vrouw tegenover me bestelt nog een fles wijn.

‘Zet maar op haar rekening,’ zegt ze, wijzend naar mij, ‘ze is me nog heel wat geld verschuldigd met dat bureau van haar.’

Ik knik naar de ober dat het goed is en stamel ‘sorry, maar ik kon het ook niet helpen dat ik failliet ging.’

Mijn eetlust is weg, ik probeer nog te proosten, maar ze kijkt de andere kant op. Twee flessen wijn later, op mijn rekening, is het diner eindelijk afgelopen. De hele tafel heeft meedronken van de goedgeefse wijndrinkster tegenover mij, mijn buurman niet in het minst. Hij vraagt haar of ze mee gaat dansen beneden.

Ik wenk de ober om af te rekenen.

Met één mouw in mijn winterjas, neem ik de eerste trede van de lange trap naar beneden. Terwijl ik buk om de leuning vast te grijpen, blijft mijn hak hangen in de zoom van mijn jurk. Tevergeefs probeer ik de mouw los te rukken om houvast te vinden. Ik voel hoe mijn voet met een pijscheut dubbelklapt, ik maai met mijn arm in het luchtledige en dan gaat het licht uit.

Lichtflitsen, een kreun diep uit mijn keel, vriendelijke ogen vlak boven mijn gezicht: ‘Kunt u opstaan?’

KwetsKerst 1981

Hoe een jongen van 32 de macht van zijn moeder breekt, en daarmee de Kerst totaal verziekt. Een verhaal over Emotionele Chantage.

Dolf Mol

Het was 1981. De vier Mollenkinderen, de oudste 32 (ik), en de jongste 23, waren allen uitgevlogen en druk bezig hun eigen leven te leiden. Maar we hadden de gezinscohesie hoog in het vaandel staan, en zo onze rituelen om die te vieren. Dus kwamen we minimaal eens per maand met z'n allen op zondagavond thuis eten, en huurden we met Pasen altijd een huis in Bergen aan Zee. En met Kerst natuurlijk. Ook dan kwamen we altijd samen, met de aanhang van de dag, soms ergens in den lande in een hotel. Zo ook tijdens Kerst 1981. De locatie: Hotel Cocagne, ergens in de buurt van Eindhoven.

Behalve m'n moeder waren we allemaal drukteschoppers en praatjesmakers. Iedereen voerde het hoogste woord, en niet te vergeten: er werd veel gelachen. '*Vous êtes une famille qui aime rire*', constateerde een Franse hotelier ooit, niet zonder reden. Onze familiebijeenkomsten hadden een buitengewoon vrolijke en levendige signatuur. Hoe anders verliep die Kerst van 1981.

'Op z'n Paasbest' werd bij ons altijd met Kerst waargemaakt. Iedereen stroomde op z'n mooist aangekleed de bar binnen, de vrouwen in jurken, de mannen in kostuum of colbert, stropdas voor. Hartelijke ontmoetingen, de eerste drankjes, de eerste verhalen, de tijd voor het diner brak aan...

In Hotel Cocagne hadden ze ons een aparte, kleine serre toegewezen, toegankelijk via een trapje met drie treden, waarin onze tafel voor acht precies paste. (M'n twee zussen waren op dat moment aangeleund.) Het was in die serre lekker warm, om niet te zeggen *warm*. Gaandeweg het diner, mede door onze geanimeerde aanwezigheid, begon die warmte een dingetje te worden. Het begon mij té warm te worden (ik heb daar ook snel last van), maar die warmte liet ook de rest van het gezelschap niet onberoerd.

Klaarblijkelijk is er aan die warmte niets te doen geweest, want bij mij liep de temperatuur uiteindelijk op tot boven het draaglijke. Ik kan dingen lang volhouden, maar dit werd een soort sterven of m'n colbertje uit trekken. (We zijn hier op hoogtepunt van dit kerstverhaal! Ik waarschuw vast, u gaat straks denken: 'was dit het nou, wat een kleinzieligheid!' En ik denk dat ik u gelijk ga geven. Maar toch...)

Ik voegde de daad bij het woord, tot grote ontsteltenis én ongenoegen van mijn moeder. Ze maande me het colbert weer aan te trekken, dit kon toch niet, toe nou – alles op die bekende klagerige, gekwetste toon, waarbij ze zich ongevoelig toonde voor elk tegenargument. De sfeer was inmiddels natuurlijk om te snijden, dag vrolijke Kerst, waarbij de meningen verdeeld waren, maar vooral de druk op mij toenam om dat jasje weer aan te trekken.

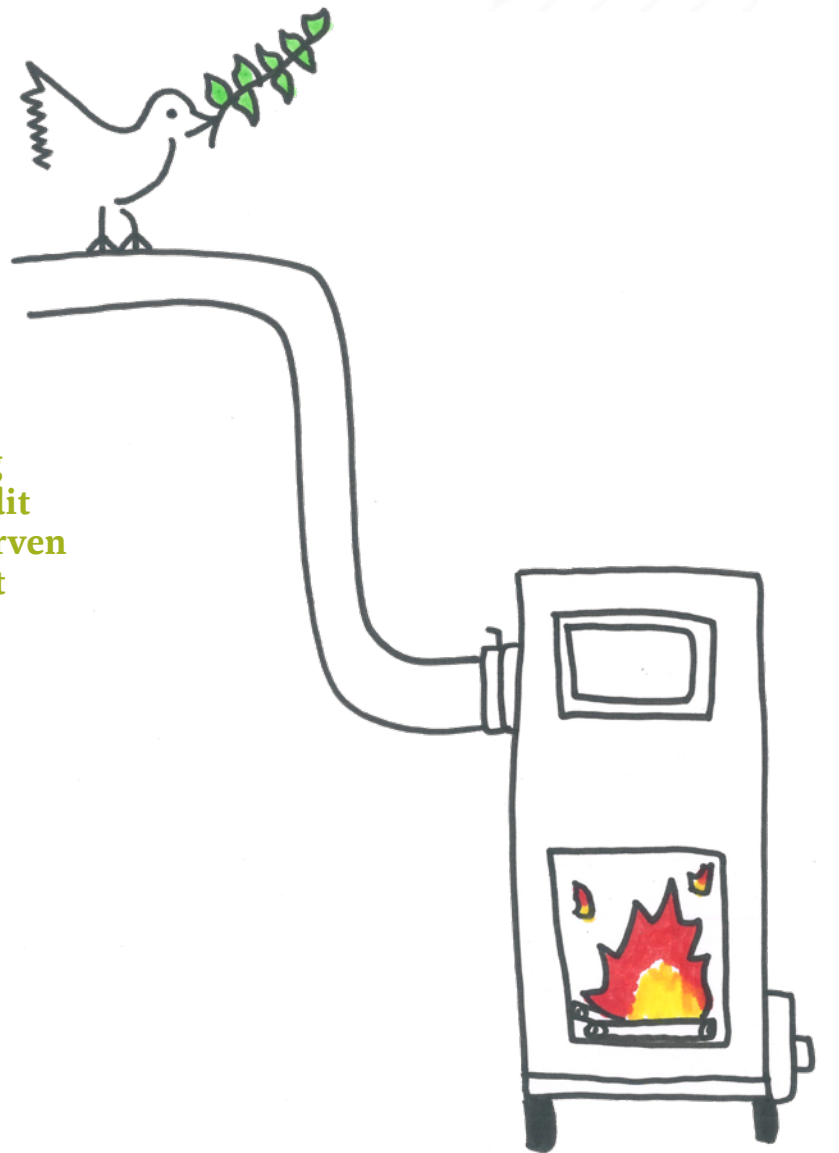
Ik was de gebeten hond, maar vond dat onterecht en vooral belachelijk. En ik wilde niet dood. Tegelijk was het een heuse strijd de wil van mijn moeder te weerstaan. Ik voelde me totaal ongemakkelijk en verscheurd, maar het voelde vooral als erop of eronder. Ik moest stand houden, ook al ging deze Kerst zo naar de ratsmodee. Mijn moeder was het niet gewend dat haar wapen, 'emotionele chantage', niet werkte. Toen ze dat doorkreeg, gooide ze haar volle gewicht in de strijd en liep boos van tafel.

Nog meer consternatie en dispuut, wat er uiteindelijk in resulteerde dat mijn vader eropuit ging haar over te halen terug te keren. Details weet ik eerlijk gezegd niet meer, wel dat deze keer ons anders zo vrolijke samenzijn volledig verziekt was. En vooral door mijn rol daarin, is dit dé Kerst die ik me eeuwig zal heugen.

Dit voorval was weliswaar een historisch moment, maar de essentie lag hem in de impact. De tirannieke manier waarop onze moeder ons, m'n vader inclusief, onder de duim hield werd deze avond voor het eerst echt blootgelegd. Dat begrip

Ik kan dingen lang volhouden, maar dit werd een soort sterven of m'n colbertje uit trekken.

ILLUSTRATIE EVA GANS

'emotionele chantage' verzong ik overigens pas 15 jaar later, na m'n eerste echtscheiding. Dat was de tijd van mijn spirituele ontwaken, waarin ik in therapie ging (tirannieke moeders laten hun sporen na), en aan persoonlijke ontwikkeling ging doen. De tijd waarin ik begon te ontdekken hoezeer ik me nogal makkelijk voegde naar vrouwen, om maar in de smaak te blijven vallen. En dat die vrouwen ook veel dingen gemeen hadden: ze waren sterke persoonlijkheden, succesvol, mooi, staken in bijzondere, mooie kleren en zo, maar konden niet makkelijk bij hun gevoel komen, én scoorden hoog als *control freaks*. Héél hoog, het waren tamelijke dwingelanden.

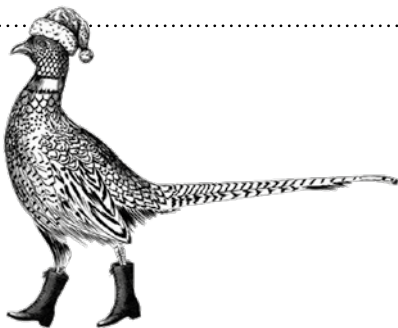
Weer later leerde ik dat ik meedeed aan een vrij algemene gewoonte: mannen blijken op zoek te gaan naar hun moeder, als ze op zoek zijn naar een levensgezel. Ook ik dus, ooit, wat weer in tegenstelling staat tot m'n enorme allergie voor vrouwen die bemoederen. Het is me wat...

Ik heb dat allemaal wel een beetje achter me gelaten, met nog één restverschijnsel: een allergie (die ik overigens deel met m'n broer) voor het geluid van een stofzuiger. Dan ga ik ogenblikkelijk in de vluchtstand. Maar dat is weer een ander verhaal. (Over diezelfde moeder overigens.)

KRINGKOKKERELLEN

Winterkost: Gestolen Fazant

Ronald Hoeben

De boter in de pan is bijna uitgebruist, ik doe de laatste kruiden van het balkon erbij. Een laurierblaadje, een takje tijm en een teentje knoflook.

Nu kan het erbij: het *fazantenkoffertje*, koosnaam voor de fazantenhen zonder rug en bouten. Ik duw het zachtjes om en om door de boter. Het loshalen van de rug vergt een wildschaar, maar de poten gaan er makkelijk af, alleen oppassen dat je niet onnodig veel vel van de borst meeneemt. Je snijdt eigenlijk alleen dat vel door en je drukt de bouten uit het gewricht. Met een scherp mes snij je ze vervolgens van het bot, met medeneming van het 'oestertje', de *soit l'y laisse* die in het bot onderaan de rug zit.

gen. Je kunt risicoloos oefenen op een kip, die net als alle vogels, precies zo in elkaar zit.

Het koffertje heeft wat kleur gekregen, ik zet het met pan en al, met de borst omhoog, in een oven van 70 graden, waar het wel een uur in kan blijven. Er is nul haast, we gaan nog lang niet aan tafel.

Van alle gerechten die ik voor de kerstdis gemaakt heb, bevat fazant met zuurkool me het best. Ik vind het lekker, en je kunt langzaam werken in het vertrouwen dat het niet mislukt. De rest van het jaar ben ik wat ze flexitariër noemen, ik kan in een gebakken bloemkool of een geroosterde selderijknol ook een *pièce* zien, maar met de Kerst ben ik erfelijk belast met de drang om iets

van een dier te maken.

Intussen zet ik de zuurkool op: uien glazig bakken in ganzenvet, de uitgeknepen zuurkool erop, een flink stuk spek eronder en de boel inunderen met een fles witte Elzaswijn.

Na een ruim een uurtje haal ik het koffertje uit de oven, laat het afkoelen en snij er de filets af. Voorzichtig, het rosé binnenfileetje moet intact blijven. Een loeischerp mes is meer dan het halve werk, ook om de witte zeentjes uit de filets te halen.

Ik leg de filets op een bordje in wat van de boter. In de rest van de boter bak ik de bouten even aan voor een kleurtje. De borstkas gaat samen met de rug in een hete oven om kleur te krijgen, waar na ik er de bouillon van trek voor de saus. 'Ontkoppeld koken' heet dit, ik had het ook gisteren al kunnen doen.

De boutjes gaan op een plaatje met wat van de boter erbij onder folie de oven van 70 graden in, om door en door te garen. Dat duurt wel even.

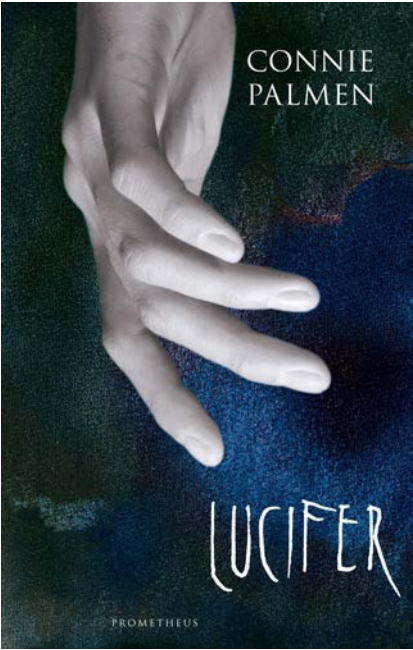
Uren later, als de zuurkool gaar is, gaan de boutjes de oven uit en bak ik de filets heel kort in de boter op de huidkant. Van de ingekookte bouillon maak ik de saus door toevoeging van slagroom of koude blokjes boter. Merry Christmas!

De Kring Letterlijk

In de sleutelroman *Lucifer* (2007) liet *Connie Palmen* fictie en werkelijkheid wel heel opvallend in elkaar overlopen.

Het boek draait om het raadselachtige en dodelijke ongeluk van de vrouw van componist Peter Schat, Marina Schapers. Was het zelfmoord of moord, en kreeg ze soms een duwtje van haar man toen ze op een Grieks eiland in een ravijn stortte?

Ook op De Kring gonst het vervolgens van de geruchten. Peter Schat, in het boek Lucas Loos genaamd, komt daar graag met zijn kunstvrienden Harry Mulisch en Jan Hein Donner (alias Aaron Keller en Otto Griffioen). De discussies tussen de heren kunnen hoog oplopen, lezen we in het vierde bedrijf van dit mythische, Vondeliaanse drama.

‘Hun stemmen zwollen aan en ze trokken de aandacht van de overige bezoekers van De Kring, die verzot waren op deraillerende ruzies en niets liever wilden dan getuigen zijn van een lelijk handgemeen. Het regelmatig terugkerende schouwspel van dronken mannen die slaags raakten en gillende vrouwen die elkaar de haren uit het hoofd trokken, was een van de voornaamste aantrekkelijkheden van de nachtelijke visites aan de sociëteit.’

Nou, De Kring staat er weer mooi op in de vaderlandse literatuur.

AF

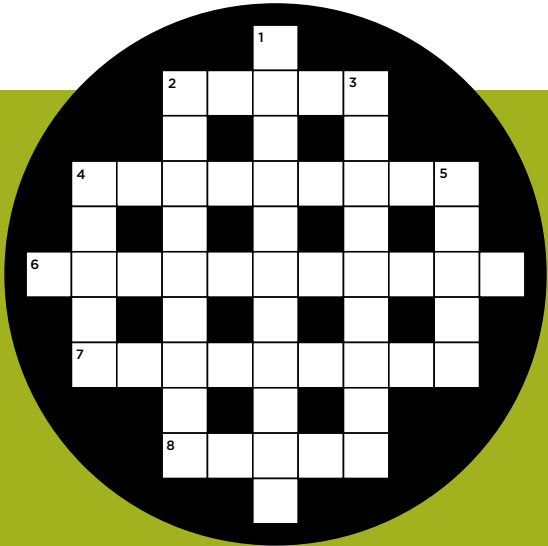
Presentatie de Kringkrant

Op woensdag 4 oktober j.l. ontving directeur **Suzanne Kampschuur** op De Kring het eerste exemplaar van **de Kringkrant** in nieuwe gedaante, uit handen van hoofdredacteur **Ad Fransen**. Er was veel lof voor het basisontwerp en de vormgeving van **Jaap van der Zwan**.

FOTO JEROEN KOOLBERGEN

KringCrypto nr. 2

Omdat wij voor de eerste KringCrypto welgeteld 0 (zegge nul) inzendingen ontvingen, is deze puzzel wat makkelijker. (Houden Kring-leden niet van puzzelen, zijn ze lui, of gewoon wat minder snel van begrip?)

Sommige antwoorden zijn gerelateerd aan de sociëteit. Laat echter uw associatief vermogen ook tot zijn recht komen!

Horizontaal

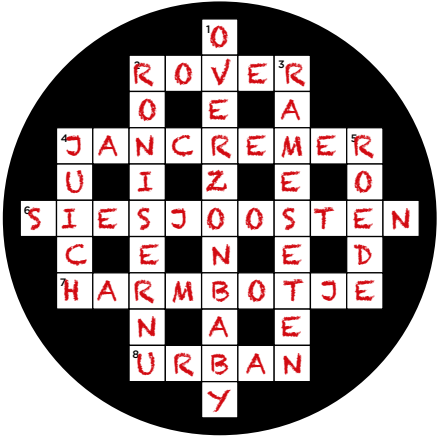
- 2 Kunstzinnige medewerker van De Kring (5)
- 4 Is bejaarde Kring-leden tot steun bij een wandeling in de Zwitserse bergen (9)
- 6 Een vrouw die steelt is... (3+8)
- 7 Deftige beschuldiging (9)
- 8 Hebt u zelf in de hand (5)

Verticaal

- 1 Daarmee fladder je door het water (11)
- 2 Rust in vrede, in het jaar Onzes Heren, en toch vóór Christus in het Verenigd Koninkrijk (3+2+2+2)
- 3 Met het meervoud hiervan maakten we vroeger een tentententoonstelling (9)
- 4 Drijvende Portugese dameskracht achter Shortcutz (5)
- 5 Scribent die heel veel weet van De Kring 100 jaar (5)

Stuur uw oplossing vóór 1 februari 2024 naar jeroen.koolbergen@xs4all.nl. Onder de goede inzenders worden nu zelfs 2 sets van 4 wijnglazen met Kring-logo verloot, omdat de eerste set dus niet is gewonnen.

Oplossing KringCrypto nr. 1

AYAL PINKUS

“DE SCHOORSTEEN IS MAKKELIJKER”

Shortcutz Amsterdam in 2024

Al vele jaren organiseren Alexa en João op dinsdagavonden in Club Up hun ‘Weekly Sessionz’, met een competitie van korte films van aankomende, in Nederland wonende filmmakers.

De wekelijkse gratis sessies beginnen weer op 5 maart 2024 en eindigen op 25 juni.

Bij iedere sessie worden twee korte films vertoond, waarna een gesprek volgt met de makers.

En iedere week is er een ‘special guest’, een bekende uit de filmindustrie.

De informatieve en gezellige avonden worden druk bezocht en eindigen met een borrel in de sociëteit. Aanvang 20.00 uur.

Kijk voor meer informatie op www.shortcutzamsterdam.com

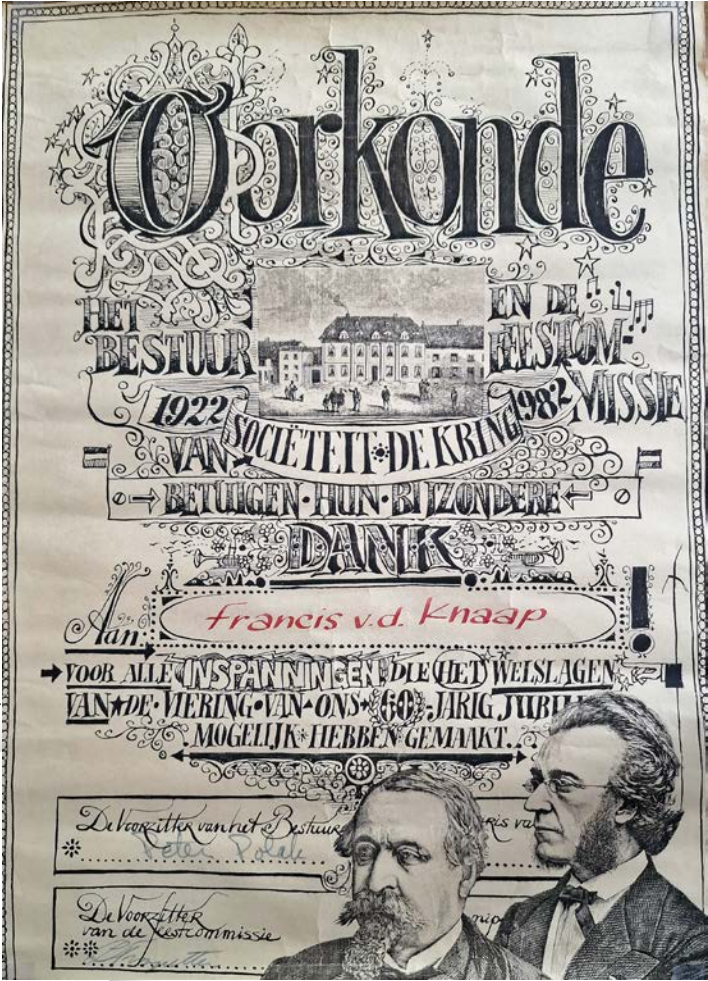
KRINGARCHIVARIA

Deze oorkonde, gemaakt door Frits Müller, heb ik van het bestuur van De Kring gekregen, tijdens een borrel in september 1982. Behalve ikzelf kregen ook Jan Schattorie en Elie Benchitrit hem, als dank voor onze inzet tijdens het feestweekend ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van De Kring.

Voorzitter van het bestuur was toen Peter Polak, en Rien Bazen was penningmeester. Er waren in die jaren behalve een portier, een parttime schoonmaakster en een administratieve medewerkster, maar vier fulltime keuken- en barmedewerkers.

En de openingstijden waren dagelijks van vier uur ‘s middags tot vier uur ‘s nachts! Het waren tropenjaren...

Francis van der Knaap

De bij deze krant gevoegde placemat van Gabriël Kousbroek kunt u natuurlijk als gezelschapsspel gebruiken. Wie is wie? De oplossing, van links naar rechts: Mensje van Keulen, Kees van Kooten, Frans Weisz, Benjamin Herman, Hedy D’Ancona, Jan Cremer, Annemarie Oster, Matthijs van Heijningen en Guurtje Buddenberg, Pierre Bokma. Aan de muur boven hen hangt Otto Schaap. De makers van de Kringkrant wensen u prettige feestdagen en een voorspoedig 2024!

Save the dates!

Een kleine selectie uit de rijke programmering van De Kring in de komende maanden:

DECEMBER

Vrijdag 22: Kerstdiner - 18:00 uur
Zondag 31: Oud en Nieuw op De Kring - 20:00 uur

JANUARI

Zondag 7: Nieuwjaarsborrel en Captain’s Dinner - 17:00 uur
Maandag 8: Groene Kring | Tim Middendorp - 19:00 uur
Woensdag 24: Lezing MuseumKring - 18:30 uur

FEBRUARI

Vrijdag 2: Open dag - 17:00 uur
Vrijdag 16: Catwalk en Toekomstfeest - 19:30 uur

MAART

Vrijdag 1: Kringkinderen Borrel (onder voorbehoud) - 17:00 uur
Dinsdag 5: Eerste Shortcutz-sessie van het seizoen in Club Up - 20:00 uur
Zondag 17: Henk Kersting Bridgetoernooi

(Check altijd nog even www.kring.nl voor de actuele programmering en de tijden.)

De Kringkrant wordt gemaakt door **Ad Fransen** (hoofdredactie), **Tjadine Stheeman** (redactie), **Jeroen Koolbergen** (eindredactie) en **Jaap van der Zwan** (vormgeving en basisontwerp).

Aan dit nummer werkten mee:

Marguerite Berreklouw
Yolanda Bosman
Charlotte van Dijk
Daan Doesborgh
Eva Gans
Ronald Hoeben
Rudie Kagie
Lise van de Kamp
Marie Kleine-Gartman
Francis van der Knaap
Gabriël Kousbroek
Santje Kramer
Jan Lips
Dolf Mol
Marjoleine Oppenheim
Annemarie Oster
Ayal Pinkus
Tessa Posthuma de Boer
Reid, Geleijnse & Van Tol
Madeleine Vreeburg

De redactie behoudt zich het recht voor om aangeboden artikelen of ingezonden brieven te weigeren, te redigeren en/of in te korten.

Deadline kopij voor het nummer van maart 2024: 15 februari 2024

Bijdragen naar ad.fransen@planet.nl en jeroen.koolbergen@xs4all.nl.

De Kringkrant is een uitgave van **Vereniging Sociëteit De Kring**

Kleine-Gartmanplantsoen 6 – 9
1017 RP Amsterdam
Telefoon 020-623 69 85
Email: info@kring.nl
Website: www.kring.nl

Openingstijden:

Maandag t/m donderdag 16.30 tot 01.00 uur
Vrijdag 16.30 tot 03.00 uur
Zaterdag en zondag uitsluitend op afspraak.

Het restaurant van De Kring is geopend van maandag t/m vrijdag vanaf 18.00 uur.

In het weekend uitsluitend op afspraak.

Zusterclubs:

Internationaal Perscentrum
Nieuwspoort, Den Haag
Pulchri Studio, Den Haag
(Het tonen van de Kring-ledenpas is voldoende.)

The United Arts Club, Dublin
The Scottish Art Club, Edinburgh
Glasgow Art Club, Glasgow
The Foreign Correspondents Club, Hong Kong
The Groucho Club, Londen
(Bel eerst met De Kring of email naar administratie@kring.nl.)

Druk: Rodi Rotatiedruk, Diemen
Afwerking en verzending: APG, Diemen
Oplage: 2000 exemplaren.

De Kringkrant wordt per post toegezonden aan de leden van Sociëteit De Kring en is niet in de handel.

De redactie heeft waar nodig alle mogelijke moeite gedaan om de rechthebbers van het gebruikte foto- en illustratiemateriaal in deze krant te achterhalen. Wie niettemin meent rechten te kunnen doen gelden op enig materiaal kan contact opnemen met jeroen.koolbergen@xs4all.nl.